

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 7.12.2000
KOM(2000)814 endelig

**SJETTE RAPPORT OM GENNEMFØRELSEN AF EU'S LOVPAKKE FOR
TELESEKTOREN**

(forelagt af Kommissionen)

INDLEDNING OG RESUMÉ

1. Denne rapport gør status over gennemførelsen af EU's regelsæt efter et år med en rivende udvikling, både politisk, lovgivnings- og markeds-mæssigt set, siden sidste meddelelse om gennemførelsen. På denne baggrund viderefører rapporten arbejdet i de tidligere meddelelser, idet den
  - skitserer de vigtigste aspekter af **udviklingen på markedet**, underbygget af detaljerede bilag,
  - analyserer - også på grundlag af detaljerede bilag - gennemførelsen af de **centrale lovprincipper**, der indgår i det gældende regelsæt, og
  - drager **konklusioner** med det formål at bidrage til at nå de eEurope-målsætninger, der blev fastlagt i Lissabon og Feira, under overgangen til det nye regelsæt.
2. De **nationale tilsynsmyndigheder** har i løbet af det sidste år i stigende grad gjort deres indflydelse gældende på markedet for at øge konkurrencen ved at sikre, at nye udbydere får adgang til de etablerede operatørers faciliteter. De har også lagt fundamentet for større **konkurrence på abonnentnetniveau**, hvor otte medlemsstater allerede har vedtaget bestemmelser om ubundet adgang til abonnentledninger, og hvor der er udstedt tilladelser til 62 operatører i otte medlemsstater til **trådløse bredbånds- eller smalbåndsabonnentnet**. Der er også sket betydelige fremskridt med hensyn til internetadgang til enhedstakst, herunder samtrafik med henblik på opkaldsoprindelse til enhedstakst, der betyder, at nye adgangsudbydere kan tilbyde **enhedstakstpakker** i konkurrence med de etablerede operatører. De nationale administrationer og tilsynsmyndigheder har også forestået den hurtige vækst i **udbuddet af mobiltjenester**, herunder de første faser i indførelsen af **tredjegerationssystemer (3G)**, hvor der foreløbig er udstedt 24 tilladelser og truffet beslutning om udstedelse af yderligere 11.
3. Som følge heraf er hovedbudskabet fra markedet, at **væksten fortsætter** med en gennemsnitlige vækstrate på 9% i forhold til 1999, på et samlet marked til en værdi af skønsmæssigt 191 mia. euro i 2000.
  - På markedet for mobiltjenester er **dækningsgraden** steget i løbet af det sidste år fra 36% til 55%; der er nu **194 mia. abonnenter på mobiltjenester** i EU; der er 54 operatører, der har tilladelse til at udbyde digitale mobiltjenester, sammenlignet med 52 i 1999.
  - På fastnetmarkedet er der i alt **461 operatører**, der tilbyder **offentlig taletelefoni i form af langdistanceopkald**, hvilket er en stigning på 89% i forhold til 1999. 468 operatører tilbyder udlandsopkald, en stigning på ca. 67%, mens antallet af operatører, der udbyder lokalopkald, er steget med 74%, til 388. Muligheden for frit operatørvalg udnyttes af omkring 180 nye operatører til levering af langdistance- og udlandsopkald, og af 69 til lokalopkald. 861 operatører har fået tildelt forvalgskoder med henblik på udbud af taletelefonitjenester via frit operatørvalg.
4. Taksterne falder fortsat, og de gennemsnitlige udgifter i EU til **indlandsopkald** (lokal- og langdistanceopkald), der leveres af de etablerede operatører er faldet med 10,5% i forhold til 1999 for erhvervs-kunder og med 4,6% for privatkunder. De nye operatørers priser ligger under disse takster i de fleste medlemsstater. I samme periode er gennemsnitsprisen på udlandsopkald faldet med 15,1% for erhvervs-kunder

og 13,5% for privatkunder. De nye udbydere tilbyder i mange tilfælde betydeligt lavere priser.

Prisen på de **faste kredsløb**, der normalt bruges til **national internettrafik** (2Mbit/s) faldt i perioden 1997 til 2000 med ca. 30%; for de korte 2Mbit/s-kredsløb på 2km faldt prisen med ca. 20%. Siden liberaliseringen er taksterne på **samtrafik** faldet betydeligt, for så vidt angår dobbelttransit (20,2%); for enkelttransit er de faldet med 6,5%, mens de er uændrede for samtrafik på lokalt niveau (2,4%).

5. **Hovedkonklusionen om gennemførelsen af lovgivningen** er, at det nuværende resultat udgør et solidt grundlag for en fortsat vækst i sektoren for elektronisk kommunikation i Europa og for at nå de bredere målsætninger for eEurope. **Stærke tilsynsmyndigheder med klare beføjelser** vil fortsat spille en central rolle i overgangen til det reviderede regelsæt. Til dette formål må de understøttes med de nødvendige menneskelige og finansielle ressourcer, ikke mindst fordi **de etablerede operatørs greb om markedet** generelt stadig er den største enkelte hindring for, at nye udbydere kan trænge igennem på markedet. De nye udbydere går stærkt ind for en fortsat sektorspecifik regulering for at sikre konkurrence på lige vilkår. **Internetdækningen** i Europa har nået et gennemsnit på næsten 30% og **vil uden tvivl stige** som følge af øget konkurrence på bredbåndsforbindelser, indførelse af mobilsystemer af tredje generation og lavere priser på faste kredsløb.

Der er dog stadig en række problemer at løse:

- **procedurerne for udstedelse af tilladelser** er i visse tilfælde stadig for omstændelige
- der er bekymring over **tidsplanen for udstedelse af tilladelser til mobilsystemer af tredje generation** i enkelte lande
- i nogle medlemsstater er **takstudligningen** endnu ikke fuldført, og en lang række nationale tilsynsmyndigheder har stadig et stykke arbejde at gøre med at kontrollere **omkostningsregnskabsystemer** for at undgå prisklemmer som følge af krydssubsidierede detailpriser
- udvalget af tjenester vedrørende **fast operatørvalg** er ikke komplet i alle medlemsstater
- det kan være nødvendigt, at myndighederne griber håndfast ind i forhandlinger om, hvilke fysiske faciliteter der skal være til rådighed, når nye udbydere skal have installeret udstyr i lokalcentralerne med henblik på levering af **lokalopkaldstjenester**
- der er stadig problemer med at opnå **samtrafik hurtigt og på rimelige vilkår; taksterne på opkaldsterminering på mobilnet** er i visse tilfælde stadig ikke konkurrencedygtige, og det må der gøres noget ved
- **hurtig levering af faste kredsløb** er blevet et større problem end prisen
- den etablerede operatør nyder fortsat fordel af at være først på markedet med indførelsen af **ADSL** i visse medlemsstater
- operatører med forsyningspligt har kun få problemer med at opfylde deres forpligtelser; der er fortsat bekymring over manglende tilsyn på nationalt plan, hvad angår **forbrugerspørgsmål**.

Kommissionen vil fortsætte med at aflægge rapport om gennemførelsen under overgangen til det reviderede regelsæt.

INDHOLD

INDLEDNING OG RESUMÉ

MÅL OG METODE

MARKEDSOVERSIGT

VURDERING AF GENNEMFØRELSEN AF LOVPAKKEN

KONKLUSION

BILAG

Markedsdata for telekommunikationsmarkedet

Oversigt over gennemførelsen i medlemsstaterne

Hovedtemaerne i lovpakken: supplerende oplysninger

Kommissionens vurdering af gennemførelsen af GATS i visse tredjelande

Liste over operatører, sammenslutninger og organisationer, der har været involveret i informationsindsamlingen til den sjette rapport

Liste over udtryk og akronymer

MÅL OG METODE

I marts 2000 fastsatte Det Europæiske Råd et nyt mål for EU for det næste årti: at blive **den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i verden**¹. En af forudsætningerne herfor er et **fuldt integreret og liberaliseret telekommunikationsmarked**². Dette kan opnås³ gennem en **hurtig vedtagelse af det nye regelsæt** for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, som Kommissionen har stillet forslag om⁴, og øjeblikkelige tiltag for at sikre **større konkurrence på abonnentnetniveau for at fremme højhastighedsadgang til Internettet**⁵.

På denne baggrund har Kommissionen understreget nødvendigheden af, at Europa bygger videre på sine styrkeområder og samtidig hurtigt får rettet op på svaghederne. Et af disse styrkeområder er helt klart **lovrammerne for liberalisering af telesektoren** og etablering af vilkår for et **indre europæisk marked for denne sektor**. Som det fremgik af den forrige rapport⁶, er **lovgrundlaget i det store hele på plads i medlemsstaterne**; imidlertid er der **en række svagheder, der må rådes bod på**.

Lovrammerne

For at skabe vilkår for effektiv konkurrence på markedet kræver EU-lovrammerne, at medlemsstaterne indbygger et vidtrækkende sæt principper i deres nationale lovgivning. Disse principper går navnlig ud på at fastsætte asymmetriske rettigheder og pligter for markedsdeltagerne, idet operatører med en stærk markedsposition pålægges tungere forpligtelser. EU-rammerne dækker fuldt ud bestemmelserne i det referencedokument, der er knyttet som bilag til GATS-aftalen, men går betydeligt videre end disse.

Sideløbende med den rapportering, som denne meddelelse er et led i, fortsætter Kommissionen med at indlede overtrædelsesprocedurer i de tilfælde, hvor den mener, at medlemsstaterne overtræder deres forpligtelser i henhold til traktaten ved at undlade at gennemføre, anvende eller give meddelelse om gennemførelsen af principperne i de direktiver, der udgør i lovrammerne. Der er i øjeblikket iværksat 16 sådanne procedurer i henhold til liberaliseringsdirektiverne (traktatens artikel 86) og 51 procedurer i henhold til harmoniseringsdirektiverne (traktatens artikel 95). Kommissionens nøje og detaljerede overvågning af gennemførelsen sikrer, at de mere bredt anlagte GATS-principper overholdes.

Informationsindsamling

For at indsamle information til rapporten holdt Kommissionen en række møder i perioden maj-september 2000 med repræsentative grupper af operatører, europadækkende operatører og sammenslutninger, forbruger- og brugergrupper, etablerede operatører og repræsentanter for de nationale tilsynsmyndigheder og relevante ministerier i alle 15 medlemsstater. I møderne deltog også repræsentanter for en række ikke-europæiske operatører.

---

¹ Formandskabets konklusioner, Lissabon den 23.-24. marts 2000.

² eEurope-initiativet, Europa-Kommissionen, december 1999.

³ Kommissionens handlingsplan, som Det Europæiske Råd tilsluttede sig på mødet i Feira, juni 2000.

⁴ Direktivforslag om rammebestemmelser (KOM (2000) 393 endelig), adgang (KOM (2000) 384 endelig), tilladelser (KOM (2000) 386 endelig), forsyningspligt (KOM (2000) 392 endelig), databeskyttelse (KOM (2000) 385 endelig), samt Kommissionens direktiv om konsolidering af den række liberaliseringsforanstaltninger, der blev vedtaget fra 1990 og frem til direktivet om fuldstændig liberalisering i 1996.

⁵ Forordningsforslag, KOM (2000) 394 endelig.

⁶ Femte rapport om gennemførelsen af EU's lovpakke for telesektoren, KOM (1999) 537 endelig.

Rapporten skildrer situationen, som den så ud pr. 16. oktober 2000. Medlemsstaterne har frem til slutningen af oktober 2000 haft mulighed for at kontrollere, om de anvendte oplysninger var korrekte.

Markedsoplysningerne er indsamlet direkte fra de nationale tilsynsmyndigheder på grundlag af en omfattende tilbagemelding om situationen pr. 1. august 2000, medmindre andet fremgår.

Vurderingsmetode

For at ajourføre vurderingen af den praktiske gennemførelse af de gældende EU-lovrammer i medlemsstaterne har Kommissionen taget udgangspunkt i de centrale lovtemaer, der har været den røde tråd i de foregående rapporter (nationale tilsynsmyndigheder, tilladelser, samtrafik, forsyningspligt, takster, omkostningsregnskaber, nummerering, anlægsrettigheder og konkurrence på abonnentnetniveau), og tilføjet bemærkninger om:

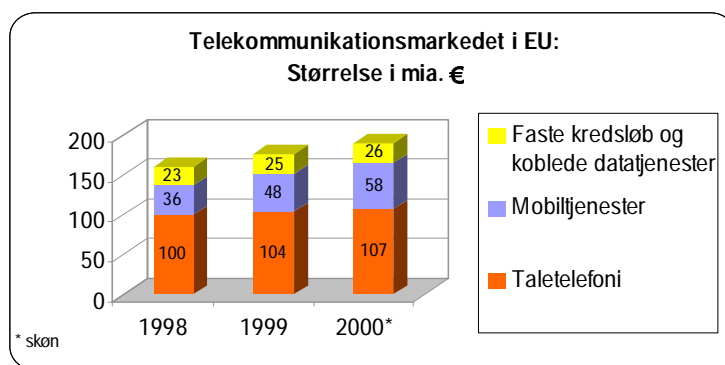
- mobiltjenester, herunder tredjegerationssystemer og roaming, i betragtning af behovet for at overvåge indførelsen af tredjegerationssystemer og aflægge rapport om roaming-aspekterne;
- faste kredsløb i lyset af deres betydning for indførelsen af internettjenester
- databeskyttelse, i betragtning af at fristen for gennemførelse af databeskyttelsesdirektivet udløb i oktober 2000, og
- Internet, navnlig de aspekter, der falder ind under de eksisterende lovrammer.

Kommissionens vurdering af gennemførelsen af lovrammerne er lige som i den femte rapport baseret på situationen, som den er beskrevet i kapitlerne om de enkelte lande i bilag 2, samt på de markedsdata, som de nationale tilsynsmyndigheder har leveret (bilag 1).

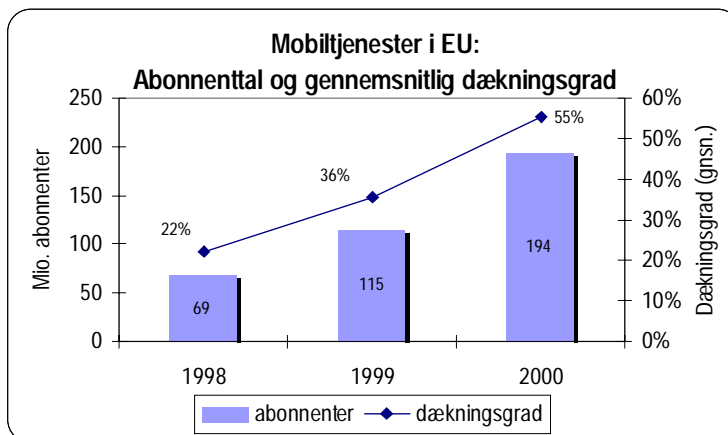
MARKEDSOVERSIGT

Teletjenestemarkedet må igen i år betegnes som en **vigtig vækstfaktor i EU**; samtidig fortsætter det med at byde brugere og forbrugere på et **stadig stigende udvalg af operatører og tjenester og støt faldende priser i almindelighed.**

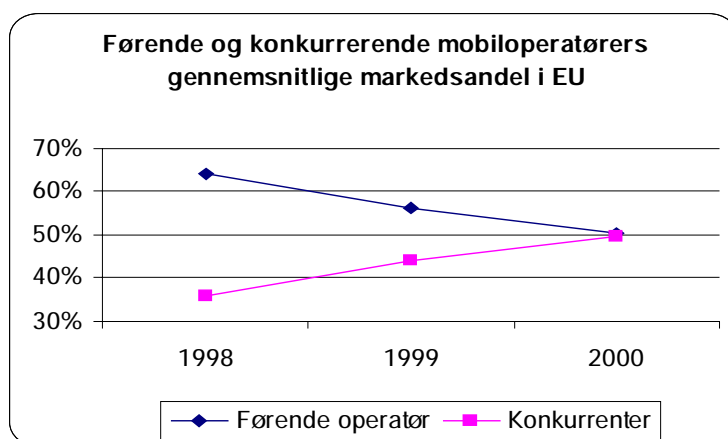
De **nationale markeder for teletjenester skønnes at være 191 mia. euro værd i 2000**; værdien af disse markeder **vokser med et gennemsnit på 9%**, hvilket er stigning i vækstraten på to procentpoint i forhold til 1999. Markedet for datatjenester og faste kredsløbstjenester er vokset med 8%, og taletelefonimarkedet med ca. 4%.

Mobiltjenester er fortsat den hurtigst voksende sektor, med en gennemsnitlig vækst, for så vidt angår værdi, på ca. 20% og en dækningsgrad, der er steget fra 36% i august 1999 til 55% i august 2000.

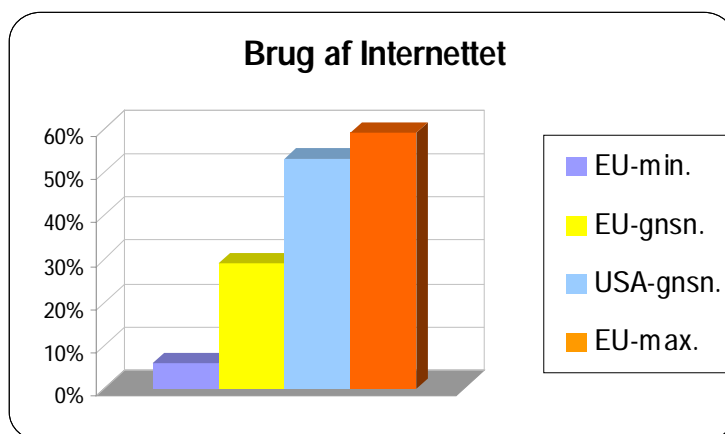

De førende leverandører af **mobilttelefonitjenester** (normalt datterselskaber af de etablerede selskaber inden for fastnettelefoni) har oplevet, at deres **markedsandel** er faldet fra 68% til 50% i løbet af de sidste tre år.

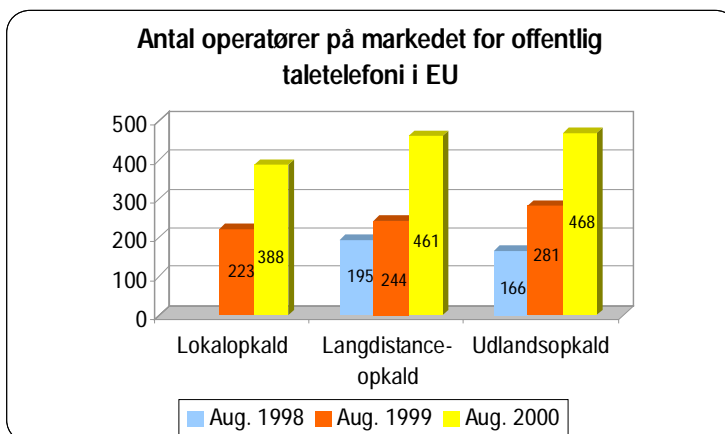

Der er i øjeblikket **122 operatører** (heraf 68 mobiloperatører) med landsdækkende tilladelser til at udbyde **digitale mobiltjenester**. En medlemsstat har 51 konkurrerende operatører, der udbyder digitale mobiltjenester, én har 13, én har 11 og én har 7, mens elleve medlemsstater har mellem tre og fem sådanne operatører. Der er allerede udstedt eller truffet beslutning om udstedelse af 35 tilladelser til mobiltjenester af tredje generation.

En fjerdedel af befolkningen i EU gjorde brug af **Internet** i løbet af første halvdel af 2000. Dækningsgraden, for så vidt angår brug, varierer imidlertid stærkt fra medlemsstat til medlemsstat - fra 10% i en medlemsstat til over 50% i to andre. I de øvrige medlemsstater er den gennemsnitlige dækningsgrad 25%. Den gennemsnitlige brug af Internettet i Europa ligger stadig et godt stykke under gennemsnittet i USA. Hvad angår udbuddet af internettjenester, er der i medlemsstaterne gennemsnitligt mindst 10 internetudbydere pr. million indbyggere, men en betydelig markedsandel er i hænderne på de etablerede teleoperatørs datterselskaber, der skønsvist tegner sig for gennemsnitligt 40% af internetabonnementerne.

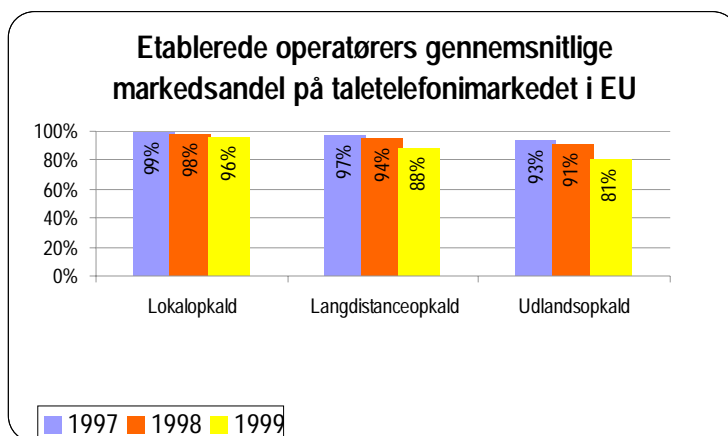

Det samlede antal **operatører, der er aktive på markedet** for langdistanceopkald, er nu 461, sammenlignet med 244 i 1999. For udlandsopkald er tallet 468 mod 281 i 1999 og for lokalopkald 388 mod 223 i 1999. I alt har omkring **1215 operatører tilladelse til at udbyde offentlig taletelefoni**, hvilket er en stigning på 35% i forhold til 1999. Denne udvikling følger en stigning på 42% fra 1998 til 1999.

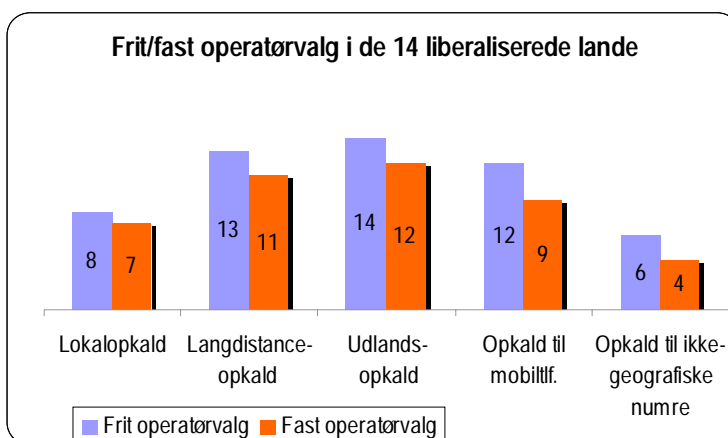

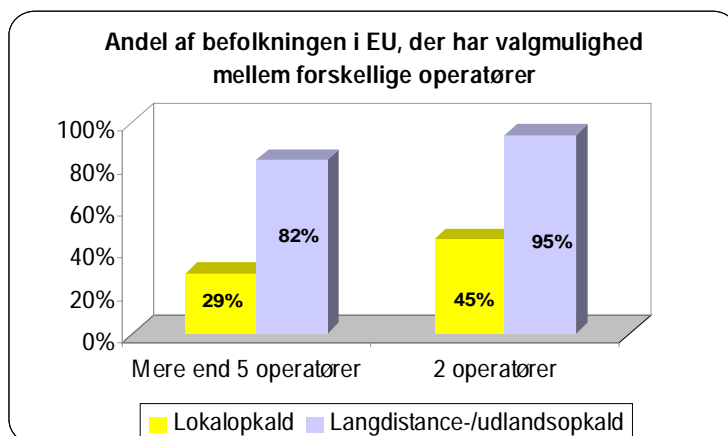
Tallene for udgangen af 1999 bekræfter den generelt **nedadgående tendens i de etablerede operatørers markedsandel på taletelefonimarkedet**. Tempoet, hvormed de nye udbydere overtager markedsandele, er forskelligt fra markedssegment til markedssegment og er højere for udlandsopkald og indenlandske langdistanceopkald end for lokalsamtaler.

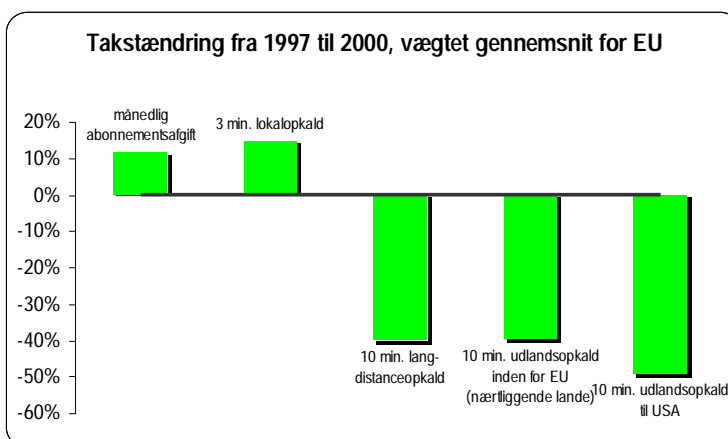
Det bør bemærkes, at de fleste lokalopkald, der leveres af nye operatører, fremføres via den etablerede operatørs abonnentnetinfrastruktur, og at de etablerede selskaber fortsat har langt den største del af abonnentnetmarkedet. 69 operatører benytter **fast operatørvalg** til levering af lokalopkald, og 180 benytter denne mulighed til langdistance- og udlandsopkald, mens **frit operatørvalg** benyttes af 129 operatører til levering af lokalopkald og af 311 til langdistance- og udlandsopkald. I alt er der tildelt 861 forvalgskoder til nye operatører til disse formål.

Graden af konkurrence på taletelefonmarkedet kan imidlertid måles på den kendsgerning, at gennemsnitligt ca. **82% af befolkningen i EU kan vælge** mellem mere end fem operatører, når de skal foretage langdistance- og udlandsopkald (95% har valgmulighed mellem mindst to operatører), mens ca. 29% kan vælge mellem mere end fem udbydere af lokalopkald (45% har valgmulighed mellem mindst to operatører).

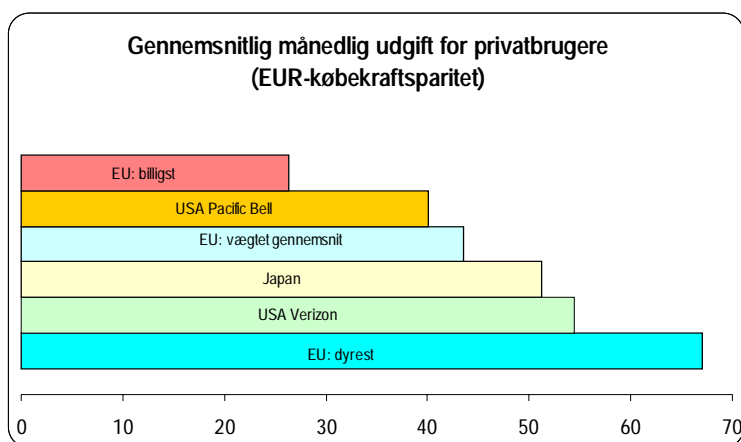
Endelig er den gennemsnitlige⁷ pris⁸ i EU på 10 minutters langdistanceopkald og udlandsopkald faldet støt i perioden 1997-2000: med 40% for langdistance- og udlandsopkald (til lande inden for og nær EU) og med 49% for opkald til USA. Dette skyldes ikke mindst **takstudligningen**, der i samme periode har medført en stigning i den gennemsnitlige månedlige abonnementsafgift i EU på 12%, mens prisen på 10 minutters lokalopkald er steget med 7,5% og prisen på 3 minutters lokalopkald med 15%. Det bør bemærkes, at ovennævnte gennemsnit er baseret på priserne på de etablerede selskabers tjenester. Mange nye operatører tilbyder tjenester til **betydeligt lavere priser**.

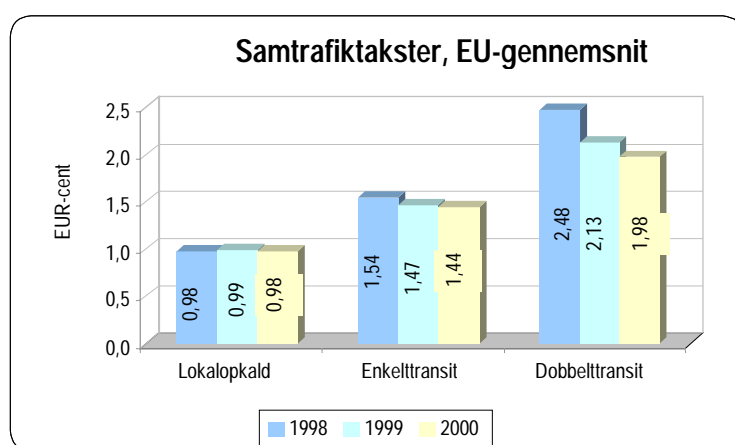
⁷ Gennemsnitstakster/priser er vægtede gennemsnit for EU. For alle andre data anvendes simpelt EU-gennemsnit.

⁸ Priserne på offentlig taletelefoni og faste kredsløb er udtrykt i €-købekraftspariteter pr. august 2000 (se bilagene); alle andre priser/værdier er udtrykt i € pr. august 2000.

Den **gennemsnitlige månedlige udgift** for privatkunder hos de etablerede selskaber ligger nu under niveauet i Japan og under niveauet for kunder hos Verizon i USA. EU-gennemsnittet ligger højere end den månedlige udgift for kunder hos Pacific Bell i USA, der igen ligger over udgiften for kunder hos den billigste af de etablerede operatører i EU.

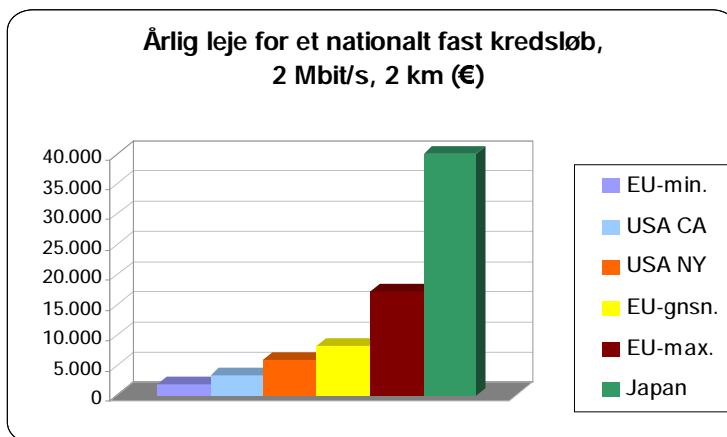

Samtrafiktaksterne for opkaldsterminering på det faste net faldt i gennemsnit med ca. 9% i forhold til 1999: med 20,2% for dobbeltransit og 6,5% for enkeltransit, mens taksterne for samtrafik på lokalt niveau forblev uændrede. De gennemsnitlige samtrafiktakster i EU ligger inden for rammerne af bedste praksis for enkeltransit og lidt over bedste praksis for samtrafik på lokalt niveau og dobbeltransit (hhv. 7,7% og 9,1%). Afvigelserne fra bedste praksis er højere i 2000 end i 1999, fordi bedste praksis-taksterne⁹ er blevet sat ned.

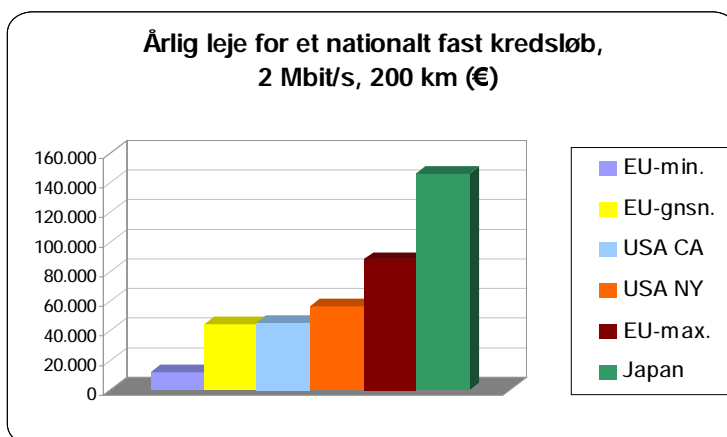

⁹ Bedste praksis for 2000: Kommissionens henstilling af 20. marts 2000, EFT L 83, 4.4.2000, s. 30

Prisen på **faste kredsløb** er faldet betydeligt siden 1997, men den årlige leje for både nationale og internationale kredsløb varierer kraftigt fra medlemsstat til medlemsstat, især for 2Mbit/s kredsløb, hvor priserne strækker sig fra en tredjedel af EU-gennemsnittet til det dobbelte af gennemsnittet. Desuden er prisen på internationale 2Mbit/s halve kredsløb til nærmeste EU-land i gennemsnit tre gange dyrere end 200 km nationale kredsløb.

Nationale faste kredsløb i EU er dog betydeligt billigere end i Japan. Korte 64kbit/s og 2Mbit/s kredsløb er generelt dyrere i EU end i USA, mens langdistancekredsløb i gennemsnit er billigere.

VURDERING AF GENNEMFØRELSEN AF LOVPAKKEN

De nationale tilsynsmyndigheder

Som det blev understreget i den femte rapport om gennemførelsen af lovpakken, spiller de nationale tilsynsmyndigheder en vigtig rolle i denne proces. I den nuværende overgangsfase til det fremtidige EU-regelsæt er det tydeligt, at de nationale tilsynsmyndigheder bærer den største byrde i forbindelse med den praktiske gennemførelse - den bunke af detaljeproblemer, der skal løses, efter at de overordnede EU-principper er omsat i national ret, og åbningen af markedet er sat i gang. Dette gælder især, men ikke udelukkende, for de medlemsstater, der gik i spidsen for liberaliseringen, hvor der i løbet af det sidste år har rejst sig en række vanskelige spørgsmål, f.eks. om prissætningen på adgang til mobilnet og enhedstakst for opkaldsoprindelse med henblik på internetadgang. Desuden har alle nationale tilsynsmyndigheder måttet kæmpe med udviklede og i visse tilfælde kontroversielle spørgsmål såsom indførelsen af trådløse abonnentnet, omkostningsberegning i forbindelse med nummerportabilitet og fast operatørvalg samt tilladelser til tredjegerationsmobilnet. Dertil kommer, at de fleste tilsynsmyndigheder modtager et stigende antal forbrugerklager (en myndighed, OFTEL, behandlede 78.000 klager sidste år) og anmodninger om bilæggelse af tvister mellem markedsdeltagerne. Dette er en naturlig følge af markedets vækst, men i praksis betyder det, at der må afsættes flere ressourcer til disse opgaver. Endelig står tilsynsmyndighederne over for et krav om at tilpasse deres organisation som reaktion på sammensmeltningen mellem telesektoren og radio/tv-sektoren, samtidig med at de i overensstemmelse med direktiverne skal bevare deres uafhængighed.

Uafhængighed af markedsdeltagerne

I den femte rapport blev det påpeget, at der i enkelte medlemsstater var grund til bekymring over, at der ikke var effektiv adskillelse af myndighedsfunktionerne og de funktioner, der er forbundet med statens andel i det etablerede selskab.

Adskillelse af myndigheds- og ejerskabsfunktioner

I et tilfælde er den minister, der repræsenterer statens interesser i det etablerede selskab, også samtidig den øverste ansvarlige for den nationale tilsynsmyndighed (Belgien). I en medlemsstat, hvor nye udbydere har udtrykt bekymring over, at samme ministerium er ansvarligt for både statens aktiepost i det etablerede selskab og for myndighedsopgaverne, navnlig i forbindelse med tilladelser og takstgodkendelse (Frankrig), er der gennem visse retlige og forfatningsmæssige foranstaltninger uddelegeret beføjelser til ministeren med ansvar for telekommunikation, så denne kan udøve sine myndighedsfunktioner uafhængigt af ministeren med ansvar for statens aktiepost. I et tilfælde, hvor ministeriet fortsat har beføjelser til at foreslå udnævnelse af medlemmer af den nationale tilsynsmyndighed og, i fællesskab med finansministeren, af de medlemmer af det etablerede selskabs bestyrelse, der repræsenterer statens aktiepost på 11,11% (Portugal), vil det kommende salg af statens aktiepost sandsynligvis løse problemet. I en anden sag, hvor et personalemedlem i det ministerium, der har ansvaret for regulering af telesektoren, var blevet udnævnt til bestyrelsen for det etablerede selskab (Luxembourg), er problemet løst ved en omorganisering af bestyrelsen.

Beføjelser vedrørende tilladelser, samtrafik, faste kredsløb, forsyningspligt, takstprincipper, omkostningsregnskaber, nummerering, frekvenser, anlægsrettigheder

I forbindelse med spørgsmålet om tilsynsmyndighedernes uafhængighed bemærker Kommissionen, at manglende klarhed, hvad angår adskillelse mellem myndighedsfunktioner og driften af det etablerede selskab, lægger en stærk dæmper på markedet, selv om uafhængigheden rent faktisk er sikret gennem de mekanismer, der er indført.

Af den femte rapport fremgik det, at visse nationale tilsynsmyndigheder havde utilstrækkelige beføjelser, især med hensyn til samtrafik, og at andre tøvede med at udnytte de beføjelser, de havde. Markedsdeltagerne er enige om, at operatører, der har en aktiv tilsynsmyndighed på deres hjemmemarked, også må kunne forvente en tilsvarende grad af aktivitet fra myndighederne på de andre EU-markeder. Operatørerne må også med rette kunne forvente, at myndighederne griber aktivt ind, hvis markedet ikke selv kan løse vanskelige problemer såsom samhusning i forbindelse med adgang til abonnentledninger.

I fire lande (Belgien, Frankrig, Tyskland, Luxembourg) forekommer tilmyndighedernes beføjelser stadig utilstrækkelige, særlig hvad angår muligheden for at gribe ind i tvister om samtrafik. I to medlemsstater (Grækenland, Østrig) har tilsynsmyndighederne fået udvidet deres beføjelser, og i en anden (Irland) er dette på vej til at ske. Fra to lande meldes der om, at tilsynsmyndighederne er tilbageholdende med at udøve deres beføjelser på samtrafikområdet fuldt ud (Spanien, Sverige).

Hvorvidt tilsynsmyndigheden øver en særlig proaktiv indsats, sættes der spørgsmålstegn ved blandt nye udbydere i Grækenland (specielt hvad angår tilladelser), i Nederlandene (generelt), i Østrig (hvad angår nummerering), samt i Sverige og Det Forenede Kongerige (generelt). Nye udbydere udtrykker bekymring over, hvor længe myndighederne i visse lande er om at træffe beslutninger (Belgien, Italien, Sverige); manglende åbenhed i beslutningsprocessen kritiseres af nye udbydere i Belgien, i Frankrig for så vidt angår takster, og i Italien. Nye udbydere i fire lande udtrykker bekymring over den tid, det tager tilsynsmyndighederne at bilægge tvister om samtrafik, og som i visse tilfælde overskrider den frist, der er fastsat i direktivet (Spanien, Østrig, Sverige, Det Forenede Kongerige). I en medlemsstat ønsker nye operatører en mere proaktiv indsats i forbindelse med tvistbilæggelse (Portugal), og i anden udtrykker nye udbydere bekymring over, at procedurerne for tvistbilæggelse ikke altid er tydelige eller bliver fulgt i praksis (Nederlandene).

Med hensyn til de ressourcer, der er nødvendige, for at de nationale tilsynsmyndigheder kan udføre deres funktioner, er der taget skridt i tre medlemsstater til at løse de personaleproblemer, der blev omtalt i den femte rapport (Belgien, Sverige, Det Forenede Kongerige). Mangel på budgetmidler og personale er dog fortsat et problem hos flere tilsynsmyndigheder (Belgien, Grækenland, Italien). En tabel over tilsynsmyndighedernes finans- og personaleressourcer, samt en oversigt over deres aktiviteter findes i bilag 3.

Klarhed i fordelingen af myndighedsopgaverne

I en medlemsstat hersker der, trods en nylig omfordeling af de beføjelser, der er ligger hos henholdsvis ministeriet med delvist ansvar for regulering, den uafhængige tilsynsmyndighed, ministeriet med ansvar for godkendelse af takster og konkurrencemyndigheden (Spanien), fortsat usikkerhed blandt markedsdeltagerne omkring fordelingen af beføjelserne. I en anden er der tilsyneladende fortsat overlap mellem den nationale tilsynsmyndigheds og konkurrencemyndighedens beføjelser (Finland). Dette giver anledning til usikkerhed og ekstra udgifter, idet markedsdeltagerne under visse omstændigheder føler, at det er nødvendigt at rette deres anmodninger om tvistbilæggelse til begge instanser. Der er fortsat nogen uklarhed i en medlemsstat (Italien), med hensyn til hvilke funktioner der er overført fra ministeriet til den nationale tilsynsmyndighed.

Klager over tilsynsmyndighedernes beslutninger til en instans, der er uafhængig af de involverede parter

Der er mulighed for at indklage tilsynsmyndighedernes beslutninger i alle medlemsstater. Klageordninger skal tage hensyn til den omstændighed, at de etablerede operatører naturligt vil forsøge at forsinke udviklingen på markedet ved at klage over tilsynsmyndighedernes beslutninger. I de fleste tilfælde er den tid, der går, før der foreligger en domstolsafgørelse, forholdsvis lang, men i en række medlemsstater får en klage ikke automatisk opsættende virkning for tilsynsmyndighedens beslutninger (Danmark, Tyskland, Grækenland, Irland, Italien, Nederlandene, Østrig). I mange tilfælde har domstolene kun beføjelser til at træffe afgørelser om de proceduremæssige aspekter af klagesager. Nylig indført lovgivning i et land (Det Forenede Kongerige) giver domstolene større beføjelser til at omstøde tilsynsmyndighedernes beslutninger, for så vidt angår indholdet.

Tilladelser

Den sidste rapport fremhævede de store forskelle mellem medlemsstaternes tilladelsesordninger og henledte opmærksomheden på de belastende vilkår, langvarige procedurer og høje gebyrer i visse medlemsstater. Siden da har indførelsen af de første trådløse abonnentnet og forberedelserne til indførelsen af tredjegerationsmobilnet medført, at opmærksomheden i endnu højere grad er blevet rettet mod disse forskelle. Trods en stigning på 66% i antallet af godkendte operatører i EU siden 1999 (taletelefon og netttjenester), er der stadig problemer med kompleksiteten i procedurerne og deres varighed. Og dette på et tidspunkt, hvor markedet kræver, at der let og hurtigt udstedes tilladelser, så der kan indføres nye tjenester, og de eksisterende operatørers dækning kan udvides med nye udbyderes tilbud. Faktisk ser der ud til at være en sammenhæng mellem antallet af godkendte operatører i en medlemsstat og de vanskeligheder eller omkostninger, der er ved at erhverve

en tilladelse. Der er således færre operatører i forhold til befolkningstallet i de lande, hvor ordningerne opfattes som mere komplekse eller bekostelige. På den anden side ser det ud til at presset på medlemsstaterne for at omlægge deres ordninger er lettet, eftersom de operatører, der allerede er kommet ind på markedet, er tilfredse med, at nye potentielle konkurrenter skal gennemgå de samme problemer, som de selv måtte kæmpe med i en tidligere fase.

Individuelle tilladelser kun til offentlig taletelefoni og offentlige net eller til brug af knappe ressourcer eller for at pålægge forsyningspligt, foranstaltninger for at sikre konkurrence, væsentlige krav eller krav af hensyn til almenhedens interesse

Åbne, ikke-diskriminerende og gennemskelige procedurer

I de fleste medlemsstater overholdes direktiverne, for så vidt som der kun kræves individuelle tilladelser til udbud af taletelefoni eller net, eller hvor der er tale om tildeling af knappe ressourcer. Der meldes ikke om større problemer med hensyn til gennemskeligheden i ordningerne. I et land har den nyligt gennemførte forenkling af reglerne åbnet for brugen af generelle tilladelser og erklæringer i forbindelse med data- og satellitkommunikation (Italien). I tre medlemsstater har operatører oplevet problemer med detaljeringsgraden og arten af de oplysninger, der anmodes om enten før eller efter udstedelsen af en tilladelse (Belgien, Luxembourg) eller i forbindelse med udstedelse af en regional tilladelse (Tyskland).

Operatører i flere lande klager især over, hvor meget arbejde det kræver, og hvor lang tid det tager at få udvidet en eksisterende regional tilladelse til at omfatte en anden region (Belgien, Tyskland, Frankrig). Dette er i sig selv bekosteligt, men kan også være ude af proportion, for så vidt som den nationale tilsynsmyndighed allerede er i besiddelse af omfattende oplysninger om ansøgeren, der er relevante for den aktivitet, der udstedes tilladelse til.

Tilladelsesvilkår må kun omfatte de vilkår, der er opført i licensdirektivet

Ansøgere, der opfylder de fastlagte betingelser, bør have ret til en tilladelse

Antallet af tilladelser må kun begrænses for at sikre effektiv udnyttelse af knappe ressourcer

Der er sket fremskridt i et land (Belgien), idet et krav, der blev stillet tidligere, og som gik videre end de vilkår for tilladelser, der er opført i licensdirektivet, er afskaffet, nemlig kravet om at bidrage til forskning og udvikling. Frankrig er nu den eneste medlemsstat, hvor der stilles krav om at bidrage til forskning og udvikling.

Et særligt problem i tre medlemsstater (Grækenland, Spanien, Italien) er forsinkelserne i udskiftningen af tilladelser, der er udstedt under tidligere ordninger, og hvortil der er knyttet andre vilkår end dem, der gælder for tilladelser udstedt til nye operatører – vilkår der muligvis ikke er i overensstemmelse med EU-lovgivningen. Dette skaber usikkerhed, ikke blot for de berørte operatører, men også for konkurrenterne, på grund af den uklare retssituation med hensyn til de forskellige rettigheder og vilkår i de pågældende tilladelser.

Grækenland mangler endnu at indføre regler for vilkårene for tilladelser til taletelefoni for at bringe forholdene i overensstemmelse med EU-lovgivningen, inden fristen udløber den 1. januar 2001.

6-ugers frist for udstedelse af tilladelser, udvidet til 4 måneder i begrundede tilfælde og yderligere 4 måneder i tilfælde af sammenligning af bud

Ud over at give nye og mindre operatører ekstra arbejde medfører kravene med hensyn til detaljeringsgraden og arten af de oplysninger, der skal fremlægges i forbindelse med procedurerne, forsinkelser i udstedelsen af tilladelser. I denne henseende forekommer der at være problemer med procedurerne varighed og overholdelsen af fristerne ifølge de nye regler i Grækenland. For nylig er også der meldt om forsinkelser i Det Forenede Kongerige i forbindelse med gennemførelsen af ny lovgivning. Derudover ser der ikke ud til at være sket nogen særlig udvikling i medlemsstaterne med hensyn til, hvor lang tid det i gennemsnit tager at udstede tilladelser.

Gebyrer bør kun dække de omkostninger, der er forbundet med administrationen af tilladelserne; de må godt afspejle behovet for at sikre, at knappe ressourcer udnyttes bedst muligt

Operatører i en række medlemsstater har udtrykt utilfredshed over tilladelsesgebyrernes størrelse, men der er kun sket få fremskridt siden den femte rapport. Kun i Frankrig er de årlige gebyrer blevet nedsat betydeligt. Der har været forsøg på at reducere gebyrerne i Tyskland, men de høje engangsgebyrer, der blev rapporteret sidste år, gælder stadig.

Bilag 3 indeholder en tabel over de gebyrer, der opkræves i medlemsstaterne for tilladelser til udbud af taletelefonitjenester på det faste net.

Samtrafik

Den femte rapport understregede, at vilkårene for samtrafik er af afgørende betydning, for at der kan udvikle sig et konkurrencedygtigt europæisk telekommunikationsmarked. Endvidere fremhævede rapporten en række af de problemer, som markedsdeltagerne er stødt på. Der er sket en række fremskridt på dette område i løbet af det sidste år, hvor tilsynsmyndighederne navnlig har taget skridt til at sikre, at der inden for en rimelig tidsramme offentliggøres standardtilbud på samtrafik, der opfylder markedets behov. Som følge heraf er en lang række samtrafikaftaler med de etablerede operatører trådt i kraft (p.t. i alt 1.362 aftaler om samtrafik mellem faste net samt mellem faste net og mobilnet). Ikke desto mindre oplever nye operatører i mange medlemsstater fortsat problemer med at opnå samtrafik hurtigt og på rimelige vilkår. Problemerne strækker sig fra høje takster og langtrukne forhandlinger til tilsynsmyndighedernes tilbageholdenhed med at handle eller gribe ind i tvister på en overbevisende, hurtig og effektiv måde. I en række medlemsstater medfører høje samtrafiktakster (især for lokalsamtaler), kombineret med lave slutbrugertakster hos den etablerede operatør, at de nye operatørers fortjeneste trykkes, hvilket hæmmer konkurrencen. I denne forbindelse er det også et problem, at tilsynsmyndighedernes overvågning af omkostningsregnskabssystemerne for samtrafik i mange tilfælde er utilstrækkelig, hvilket betyder, at det ikke kan kontrolleres, om de takster, som operatører med en stærk markedsposition tilbyder, er omkostningsægte. Standardtilbuddene på samtrafik offentliggøres eller godkendes stadig ofte sent. I visse tilfælde omfatter de heller ikke alle de ydelser, som markedet kræver, selv om de samme ydelser leveres til den etablerede operatørs egne underafdelinger. Endelig udøver tilsynsmyndighederne ikke deres beføjelser til at overvåge samtrafikmarkedet fuldt ud i en række medlemsstater.

Operatører med en stærk markedsposition skal opfylde krav om at imødekomme rimelige anmodninger, samt krav om ikke-diskrimination, gennemsækelighed

Generelt klager nye operatører over de etablerede operatørers manglende vilje til at forhandle, eller over det, de betragter som forhalingsmanøvrer fra den etablerede operatørs side, selv i medlemsstater, hvor der er indgået et betydeligt antal aftaler.

I en medlemsstat (Luxembourg) kan det tage op til ni måneder at forhandle en samtrafikaftale med den etablerede operatør, hvis der indgår ydelser, der ikke indgår i standardtilbuddet. Ifølge reglerne skal sådanne forhandlinger afsluttes inden for fire måneder. I Tyskland, hvor der ikke er nogen tidsfrist for forhandlinger (og hvor gennemsnittet i praksis er to måneder), hævder nye operatører, at forhandlinger om ydelser, der ikke er omfattet af standardtilbuddet, tager længere tid. Endvidere hævder de nye operatører, at de i Tyskland er tvunget til at søge om tvistbilæggelse for at opnå samtrafik. I en medlemsstat (Portugal) nægtede nye operatører at underskrive aftaler med den etablerede operatør, før tilsynsmyndigheden greb ind og fastlagde vilkår og tidsfrister. I en anden medlemsstat (Sverige) er der kun indgået et begrænset antal samtrafikaftaler, tilsyneladende fordi tilsynsmyndigheden tidligere har været tilbageholdende med at gribe ind. Manglende beføjelser hos tilsynsmyndigheden i Belgien er tilsyneladende medvirkende til, at der kun er indgået et begrænset antal samtrafikaftaler.

I to medlemsstater (Italien, Nederlandene) er der bekymring blandt nye operatører, fordi de ikke kan vælge, hvilket niveau samtrafikken skal etableres på: den etablerede operatør kræver, at der sker på lokalt niveau, især for IP-net. I Italien overvejer tilsynsmyndigheden at pålægge en ny samtrafikstruktur, der er uafhængig af den etablerede operatørs net. I Luxembourg er tilsynsmyndigheden i færd med at undersøge nye udbyderes anmodninger om samtrafik på lokalcentralniveau.

I to medlemsstater (Spanien, Portugal) kræves der et stort antal samtrafikpunkter til national trafik, hvilket betyder, at nye udbydere er nødt til at duplikere den etablerede operatørs net. I en anden (Tyskland) foreskriver det etablerede selskab op til 23 yderligere samtrafikpunkter, når trafikmængden til et givet samtrafikpunkt overstiger en bestemt kapacitet, og nye udbydere er af den opfattelse, at myndighederne ikke har fastslået, at denne regel er nødvendig, på grundlag af beviser for, at nettets integritet trues.

I en medlemsstat (Luxembourg) har de nye operatører først for nylig kunnet gennemføre eksisterende samtrafikaftaler, efter at det etablerede selskab har accepteret at stille samhushningsfaciliteter til rådighed, hvor de tidligere havde nægtet dette. I en anden (Grækenland) giver den etablerede operatør stadig ikke mobiloperatører mulighed for fælles brug af faciliteter, til trods for at tilsynsmyndighederne tog iværksatte drøftelser herom for to år siden.

Tidsfristen for levering af samtrafik i Tyskland (tre måneder) ser ikke

ud til at blive overholdt trods indgreb fra myndighederne, og dette er et alvorligt problem for nye udbydere.

Tilsynsmyndighederne skal have beføjelser til at gribe ind på eget initiativ

Der er en vis bekymring blandt nye operatører over, at tilsynsmyndighederne i visse tilfælde ikke synes at være i stand til at bekæmpe den ovennævnte forhalingstaktik.

Lovrammerne i en medlemsstat (Luxembourg) tillader ikke tilsynsmyndigheden at træffe bindende beslutninger for at løse konflikter. Dette betyder, at en række konflikter (bl.a. om fælles brug af faciliteter, samhusning, samtrafik på lokalt niveau, samtrafik med henblik på levering af overtakseringstjenester og samtrafik mellem halve faste kredsløb) ikke er blevet løst inden for den seks måneders frist, der er fastsat i direktivet. I Belgien er lovgrundlaget for oprettelse af et kontor for samtrafik under tilsynsmyndigheden nu på plads, men nye operatører er bekymret over, at retssikkerheden er bragt i fare ved at det etablerede selskab har indgivet klage over lovgrundlaget. Tilsynsmyndigheden i Belgien synes ikke at have brugt de beføjelser, som de skal have ifølge direktivet, til at gribe ind på eget initiativ for at løse vedvarende konflikter om aftaler om samtrafik. I Østrig er tilsynsmyndighedens beføjelser til at anmode om ændring af standardtilbuddet på samtrafik blevet styrket gennem en ændring af loven. I en medlemsstat (Tyskland) har operatørerne udtrykt bekymring over, at tilsynsmyndigheden ikke har beføjelser til at træffe beslutninger om samtrafik på eget initiativ, og at den derfor ikke kan tage skridt til at forhindre konflikter.

Taksterne hos operatører af fastnettaletefoni med en stærk markedsposition skal være omkostningsægte

Generelt ligger prisen på alle typer samtrafik i Belgien, Danmark, Irland (for opkald fra fastnet til fastnet), Italien, Sverige og Det Forenede Kongerige inden for de nye intervaller, som Kommissionen anbefaler som bedste praksis (i Danmark ligger taksten på dobbelttransitsamtrafik nu under det anbefalede interval). Hvad angår lokalopkald, ligger ti medlemsstater inden for bedste-praksis-intervallet for 2000. For enkelttransit ligger 12 medlemsstater inden for intervallet og for dobbelttransit er tallet 8. Selv om de fleste takster i Østrig stadig er højere end bedste praksis, er de dog faldet med gennemsnitligt 30%. I Portugal er samtrafikpriserne for 2000 faldet med 37%. I Finland er der ingen forskel mellem taksterne for lokal samtrafik og dobbelttransit, og i Luxembourg er der kun én samtrafiktakst. I Frankrig, hvor der er sket et væsentligt fald i taksterne i standardsamtrafiktilbuddet i 1999 og 2000, er de tidligere differentierede takster for hhv. netudbydere og tjenesteudbydere nu afskaffet.

Den månedlige leje for faste kredsløb til samtrafik (kort afstand) på hhv. to og fem kilometer, der leveres af den etablerede operatør, varierer betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat. Prisen afviger væsentligt fra Kommissionens anbefalede prisloft for 2 Mbit/s kredsløb på 2 km i Belgien, Spanien, Luxembourg og Nederlandene. For 2 Mbit/s kredsløb på 5 km er der også tale om en væsentlig afvigelse i disse lande samt i Danmark, Irland og Østrig. Hvad angår 34 Mbit/s kredsløb på 5 km overstiger prisen betydeligt det anbefalede loft i

Belgien, Spanien, Østrig, Portugal og Det Forenede Kongerige.

Kravet om omkostningsægthed gælder også taksterne hos mobiloperatører med en stærk markedsposition på samtrafikmarkedet

Direktivets krav om, at mobiloperatører med en stærk markedsposition på de nationale markeder for samtrafik skal anvende omkostningsægte takster, har til formål at nedbringe taksterne på opkald, der terminerer på et mobilnet. Nye fastnetoperatører hævder, at visse tilsynsmyndigheder har været længe om at udpege, hvilke mobiloperatører der har en stærk markedsposition på det nationale marked for samtrafik. For EU som helhed er den gennemsnitlige samtrafiktakst for opkaldsterminering på mobilnet €0,21. Taksterne er højest i Tyskland (€0,34) og Grækenland (€0,27) og lavest i Østrig (€0,14). I en række tilfælde har den omstændighed, at en eller flere operatører er blevet udpeget som værende i besiddelse af en stærk markedsposition på det nationale marked for samtrafik med deraf følgende forpligtelse til at anvende omkostningsægte priser, ikke nedbragt taksterne på opkaldsterminering hos konkurrerende operatører, der ikke er omfattet af denne forpligtelse.

Otte medlemsstater har udpeget en eller flere mobiloperatører, som anses for at have en stærk markedsposition på det nationale marked for samtrafik (Belgien, Spanien, Frankrig, Irland, Italien, Østrig, Finland, Sverige). I Nederlandene blev der varslet en beslutning for over et år siden, men beslutningen er endnu ikke truffet.

I nogle medlemsstater (Frankrig, Irland) konstaterer nye operatører imidlertid, at myndighederne ikke håndhæver de forpligtelser, der påhviler operatører med en stærk markedsposition, navnlig kravet om omkostningsægthed for mobiloperatører med en stærk markedsposition på det nationale marked for samtrafik.

Operatører med pligt til at anvende omkostningsægte takster skal også opfylde krav om omkostningsregnskaber, herunder opsplnitning af regnskaber

Eftersom kravet om omkostningsregnskaber også gælder for operatører med en stærk markedsposition, der udbyder faste kredsløb og taletelefoni, behandles dette emne horisontalt i afsnittet om omkostningsregnskaber.

Fastnetoperatører med en stærk markedsposition skal offentliggøre standardtilbud på samtrafik

Sen offentliggørelse af standardtilbuddet på samtrafik, der skyldes lange forhandlinger eller mangler i oplægget, anses for et problem i Belgien, Grækenland og Nederlandene. I Belgien og Frankrig er der taget skridt til at råde bod på de problemer, som nye operatører har klaget over i denne henseende. I Grækenland er det stadig standardtilbuddet fra 1998, der gælder, da der endnu ikke er opnået enighed om ajourførte takster for samtrafik fra mobil- til fastnet. I en række lande indeholder standardtilbuddet ikke alle de ydelser, som de nye operatører har anmodet om (Belgien, Grækenland, Frankrig, Luxembourg, Portugal). I to medlemsstater (Italien, Østrig), hvor der tidligere meldtes om mangler i standardtilbuddet, er antallet af ydelser blevet udvidet i standardtilbuddet for 2000.

Konkurrence på abonnentnetniveau

Der er sket en betydelig udvikling på dette område siden den femte rapport. Efter at have vedtaget en henstilling og en meddelelse om adgang til abonnentnet fremsatte Kommissionen den 12. juli 2000 et forslag til en forordning for at skabe et retsgrundlag for gennemførelse af eEurope-handlingsplanens målsætning om at sikre fuld ubundet adgang til abonnentledninger fra den 31. december 2000. Forslaget indeholder også bestemmelser om delt adgang til abonnentledninger, der giver nye operatører mulighed for at levere højhastighedsadgang via abonnentledninger, som den etablerede operatør bruger til levering af taletelefonitjenester.

Fuld ubundet adgang til abonnentledninger

I praksis er der i dag fuld ubundet adgang til abonnentledninger, i større eller mindre grad, i seks medlemsstater (Danmark, Tyskland, Nederlandene, Østrig, Finland, Sverige). For de fleste af disse lande foreligger der dog ingen fuldstændige oplysninger om, hvor mange abonnentledninger der i praksis er omfattet heraf. Det står klart, at antallet af abonnentledninger, hvortil der er ubundet adgang, foreløbig er begrænset, men den hurtige udvikling i medlemsstaterne betyder, at tallet sandsynligvis vil stige betydeligt i løbet af de kommende måneder. I Italien blev der i marts vedtaget lovgivning om ubundet adgang, der dækker både kobber- og lysledernet. I maj fremlagde den etablerede operatør sit tilbud, som tilsynsmyndigheden forventes at tage stilling til i november, og det formodes, at faciliteten vil være til rådighed inden årets udgang. Der er allerede gennemført forsøg i løbet af september, hvori 11 nye operatører har deltaget. Også i Det Forenede Kongerige er der indledt forsøg, efter at den etablerede operatørs tilladelse blev ændret den 8. august, så den nu omfatter krav om ubundet adgang og samhusning. Den etablerede operatør har offentliggjort et standardtilbud på ubundet adgang og begyndte at tage mod ordrer i september. Tilsynsmyndigheden har fastlagt principper for prissætning, og efter planen skal der foreligge et beslutningsudkast i november. Faciliteten forventes at være til rådighed fra januar 2001. Der gennemføres også forsøg i Frankrig, hvor datoen for indførelse af fuld ubundet adgang er 1. januar 2001, men der er endnu ikke fastsat nogen pris. Belgien og Spanien har varslet fuld ubundet adgang fra 1. januar 2001. I Spanien er denne dato fastlagt ved lov, mens et lovforslag i Belgien er på vej gennem de forskellige procedurer. På grund af tekniske problemer, der først skal løses, forventes ubundet adgang først indført i Portugal fra juni 2001. I Irland og Grækenland er der høringer i gang. Luxembourg har forpligtet sig til at fastlægge de nødvendige vilkår i den etablerede operatørs standardtilbud for 2001.

I de lande, hvor der allerede er indført fuld ubundet adgang, eller hvor dette er nært forestående, skaber vilkårene for samhusning i visse tilfælde problemer for nye operatører,

særlig i form af forsinkede svar fra den etablerede operatør. De nye operatører anser prissætning på og levering af samhusningsydelser som det mest komplicerede problem, de står over for i forbindelse med ubundet adgang. Som Kommissionen påpegede i sin henstilling, er det afgørende for konkurrencen på abonnentnetniveau, at tilsynsmyndighederne overvåger dette område nøje.

Delt adgang

Delt adgang, hvor den etablerede operatør fortsat leverer de traditionelle taletelefonitjenester, mens nye operatører lejer den højfrekvente del af spektret, så de kan levere DSL-tjenester ved hjælp af deres eget udstyr, tilbydes endnu ikke i nogen af medlemsstaterne. I Danmark er retten til delt adgang bekræftet, men i praksis er muligheden endnu ikke til rådighed. Der er indledt drøftelser mellem den etablerede og de nye operatører i en række medlemsstater. I meddelelsen om adgang til abonnentnet af 26. april 2000 bemærkede Kommissionen, at der uanset de sektorspecifikke regler kan være tale om misbrug af en dominerende stilling og dermed et brud på konkurrencereglerne, hvis en etableret operatør nægter at opfylde anmodninger om delt adgang.

Højhastighedsbitstrømsadgang

Bitstrømsadgang, der giver nye udbydere mulighed for at tilbyde DSL-tjenester ved hjælp af den etablerede operatørs DSL-udstyr på grundlag af ONP-principperne og konkurrencereglerne, tilbydes i otte lande (Danmark, Tyskland, Spanien, Italien, Østrig, Finland, Sverige, Det Forenede Kongerige). I Frankrig er indførelsen af engrostillbuddet blevet forsinket på grund af uenighed om vilkårene, mens spørgsmålet om, hvorvidt den etablerede operatør har ret til at køre videre med sit eget detailtilbud, i øjeblikket behandles af konkurrencemyndigheden. Den etablerede operatør i Belgien begyndte at tilbyde et forbruger-ADSL-produkt i andet kvartal af 1999, men er først forpligtet til at fremsætte et tilbud til nye operatører fra 1. januar 2001. I Spanien pålagde tilsynsmyndigheden i marts 1999 den etablerede operatør at tilbyde ADSL udelukkende til nye operatører. Da den etablerede operatørs datterselskaber var bedre forberedt, trådte bestemmelserne først i kraft seks måneder senere. På grund af tekniske problemer for alle involverede problemer var tjenesten først til rådighed 15. september 2000. I Tyskland er engrospriserne på ADSL de samme som detailpriserne for storbrugere. Dette er også tilfældet i Nederlandene. I Danmark begyndte det etablerede selskab at tilbyde en detailtjeneste i 1999. Ny lovgivning i juni bekræftede, at selskabet er forpligtet til at levere bitstrømsadgang på engrosbasis, og en række nye operatører har modtaget et tilbud på en sådan adgang, men foreløbig er der ikke indgået nogen aftaler. I Finland begyndte etablerede operatører at tilbyde detail-ADSL-tjenester i 1999. Der er ingen specifikke lovkrav om bitstrømsadgang i Finland, men så vidt Kommissionen forstår, er der muligvis indgået enkelte engrosaftaler om denne type adgang på kommerciel basis. I Sverige er der heller ingen specifikke lovkrav, og der er ikke indgået engrosaftaler om bitstrømsadgang, selv om den etablerede operatør tilbyder ADSL. Dette betyder, at den etablerede operatør sandsynligvis kommer til at høste fordel af at være først på markedet, ligesom i Finland, Nederlandene, Belgien, Danmark og Tyskland. I Det Forenede Kongerige, Spanien og Italien blev de etablerede selskabers engros- og detailprodukter markedsført samtidig. En tabel med nærmere oplysninger om indførelsen af ADSL findes i bilag 3. Hvis etablerede operatører, der allerede selv leverer detail-ADSL-tjenester, ikke fremsætter et engrostillbud eller forsinker fremsættelsen af et sådant tilbud, stilles nye udbydere helt klart dårligere i konkurrencen.

Tabeller, der viser udbredelsen af og vilkårene for ubundet adgang til abonnentledninger, delt adgang og bitstrømsadgang, findes i bilag 3.

Trådløse abonnentnet

Trådløse abonnentnet udgør endnu ikke et levedygtigt alternativ til kobberabonnentnet, for så vidt som de kun er indført i praksis i et fåtal af medlemsstaterne. Potentialer er imidlertid omfattende, og sandsynligvis vil det begynde at blive realiseret i de kommende måneder. Fem medlemsstater (Tyskland, Spanien, Irland, Portugal, Finland) havde udstedt tilladelser til trådløse abonnentnet i 1999. Siden da er Frankrig kommet til, hvor der blev udstedt tilladelser i september, og ligeledes Luxembourg, hvor der er tildelt frekvenser til fem operatører. I Sverige var der udstedt tilladelser, men de er blevet inddraget igen af proceduremæssige årsager. Alle de operatører, der havde fået tilladelse, må søge igen, men det forventes, at antallet af tilladelser, der er til rådighed, er tilstrækkeligt til antallet af ansøgere. I Det Forenede Kongerige vil der blive tildelt tilladelser via en auktion, der efter planen skal afholdes i slutningen af oktober 2000. I Nederlandene er godkendelsesproceduren blevet forsinket og er ikke længere på programmet for 2000. I Belgien er datoen for ikrafttrædelse af den nødvendige lovgivning blevet udsat, og godkendelsesproceduren er udsat til slutningen af året. Danmark og Grækenland forventes at udstede tilladelser i december 2000. Efter forsinkelser forventes godkendelsesproceduren i Østrig ikke genoptaget før januar 2001. I Italien vil der blive truffet beslutning om udbud af trådløse abonnentnet inden årets udgang.

Kabel-tv-infrastruktur

I dag udbydes der taletelefonitjenester via kabel-tv-infrastruktur i syv medlemsstater (Belgien, Tyskland, Spanien, Frankrig, Nederlandene, Østrig, Det Forenede Kongerige). Det forventes, at dette også meget snart vil være tilfældet i Irland. Antallet af operatører varierer fra én (Østrig) til 27 (Spanien), og antallet af abonnenter fra nogle få tusinde til ca. 200.000 i Nederlandene og fem millioner i Det Forenede Kongerige.

Forsyningspligt, herunder forbrugerspørgsmål

Ligesom sidste år ser der kun ud til at være få problemer med leveringen af forsyningspligtydelser i EU. Der er nu et komplet sæt af taletelefoni- og datatjenester til rådighed til konkurrencedygtige priser, herunder lavforbrugstakster for fastnet- og mobiltjenester, SMS-mobiltjenester og gratis internetadgang eller begrænset internetforbindelse, så de bekymringer, der måtte have været i starten af liberaliseringen, om spørgsmålet om at sikre hele befolkningen adgang til et komplet sæt tjenester, er nu faldet bort. Efterhånden som markederne udvikler sig og antallet af operatører stiger, udtrykkes der interesse for muligheden for at fordele forsyningspligten på flere operatører, ved at lade operatørerne selv vælge at påtage sig forsyningspligten for en bestemt tjeneste.

Medlemsstaterne skal sikre, at der stilles et minimumssæt af tjenester til rådighed til overkommelige priser

De eneste problemer, der meldes om i forbindelse med levering af forsyningspligtydelser, har at gøre med udarbejdelse og levering af en fuldstændig dækkende abonnentfortegnelse, der kan forbedre kvaliteten af oplysningstjenesterne. I Frankrig og Sverige har uoverensstemmelser mellem den etablerede operatør og konkurrenterne medført, at der ikke er nogen fuldstændig abonnentfortegnelse til rådighed. Dette er et reelt problem, da antallet af abonnenter, der benytter alternative leverandører, stiger, og indførelsen af ubundet adgang er nært forestående. I Tyskland kritiserer nye operatører de høje takster, som den etablerede operatør kræver af sine konkurrenter for adgang til sine databaser over abonnenter, selv om konkurrencemyndigheden har

accepteret taksterne i et bestemt tilfælde. I Italien derimod giver den etablerede operatør som et resultat af fusionsvilkår gratis adgang til sine abonnentdatabaser.

Nettoomkostningerne kan fordeles blandt markedsdeltagerne, hvis de udgør en urimelig byrde for den forsyningspligtige operatør.

Nationale finansieringsordninger skal opfylde kriterier om objektivitet, gennemskelighed, proportionalitet og ikke-diskrimination

Siden den femte rapport har Italien besluttet at aktivere sin finansieringsordning, der kræver, at nye operatører bidrager til de omkostninger, som Telecom Italia har i forbindelse med forsyningspligten. Dermed er der nu to medlemsstater, der gør brug af finansieringsordninger. I Frankrig blev bidragenes størrelse nedsat sidste år, efter at takstudligningselementet ikke længere tages i betragtning i beregningen af France Télécom's forsyningspligt-omkostninger.

I begge lande er de beregnede nettoomkostninger ved forsyningspligten ganske ubetydelige, hvis man ser dem i forhold til den samlede omsætning på telekommunikationsmarkedet, men ikke, hvis man sammenligner dem med de nye operatørers fortjeneste.

Forskellene mellem omkostningerne i Frankrig og Italien kan delvis forklares ved forskelle i nettens egenskaber, geografiske forhold og befolkningstæthed, men de to lande anvender også forskellige regler og beregningsmetoder. F.eks. fratrækkes de u håndgribelige fordele ved at varetage forsyningspligten ikke fra slutresultatet i Frankrig. Tabellerne i bilag 3 giver en sammenligning af resultatet af beregningerne i Frankrig og Italien. Ikke alene beregningsmetoderne, men også reglerne om fordeling af byrden blandt operatørerne er forskellige. I Italien fritages operatører for at betale til fonden, hvis deres potentielle bidrag beregnes til at være mindre end 1% af den samlede fond. Hensigten er at undgå, at krav om at bidrage til omkostningerne afholder nye udbydere fra at gå ind på markedet. I Frankrig derimod er bidragene proportionelle med trafikmængden. Det ser således ud til, at forskellige metoder til beregning og finansiering af forsyningspligten - ud over de åbenbare forskelle på de nationale markeder - stiller operatørerne over for vidt forskellige vilkår for adgang til markedet.

Syv andre medlemsstater bevarer fortsat muligheden for at aktivere en finansieringsordning, hvis omkostningerne i forbindelse med forsyningspligten skulle vise sig at blive en urimelig byrde, og Grækenland forventes at indføre lignende lovgivning inden længe. Siden sidste år foretager fire af disse lande (Grækenland, Spanien, Irland og Portugal) nu aktivt en vurdering af, om forsyningspligt-omkostningerne giver anledning til at aktivere en finansieringsordning. Belgien har indført ny lovgivning om metoden til beregning af sådanne omkostninger.

Bruger- og forbrugerspørgsmål

Der er ikke meget, der tyder på, at der på nationalt plan gøres en systematisk indsats for at overvåge beskyttelsen af forbrugerne og fremme brugernes interesser, for så vidt angår teletjenester. Den måde, myndighederne er organiseret på, varierer fra land til land, men generelt forekommer der at være en skuffende lav grad af koordinering mellem tilsynsmyndighederne på teleområdet og de øvrige instanser med ansvar for forbrugerbeskyttelse. Dette gør det vanskeligt at spore bestemte tendenser eller problemer på EU-plan, selv i forbindelse med de tjenester og indikatorer for tjenestekvalitet, der skal benyttes ifølge EU-lovrammerne. For så vidt som de tilrådighedværende data kan sammenlignes, synes der stadig at være betydelige forskelle mellem medlemsstaterne i kvaliteten af afgørende elementer i taletelefonitjenesten, såsom ventetiden på tilslutning til nettet, fejludbedring og svar på opkald til operatører eller til oplysningstjenester.

Tabeller over tjenestekvalitetsindikatorerne for medlemsstaterne findes i bilag 3.

Tvistbilæggelse/forbrugerbeskyttelse

Ni medlemsstater (Belgien, Danmark, Tyskland, Spanien, Italien, Nederlandene, Østrig, Portugal, Det Forenede Kongerige) har et særligt kontor eller en styrelse - i visse tilfælde tilknyttet den nationale tilsynsmyndighed - der behandler forbrugerklager vedrørende telekommunikation. De øvrige medlemsstater har valgt at lade generelle forbrugerbeskyttelsesorganer behandle klager om teletjenester, i nogle tilfælde i nært samarbejde med den nationale tilsynsmyndighed, som i Sverige. I visse tilfælde er det usandsynligt, at de horisontale styrelser alene har tilstrækkelige ressourcer til at følge med i tempoet og kompleksiteten i udviklingen på teleområdet, for så vidt angår kontraktvilkår, levering og priser.

Fakturering

Et af de grundlæggende midler til at øge forbrugernes tillid er specificeret fakturering. De gældende EU-rammer stiller krav om en grundlæggende grad af specificering uden ekstraomkostninger for brugeren, og kræver, at regningerne er tilstrækkeligt detaljerede til, at de opførte udgifter kan kontrolleres. Specificeret fakturering skal indføres gradvist, først som et krav til etablerede operatører og senere af alle operatører fra 31. december 2001.

I flertallet af medlemsstaterne (11 ud af 15) indeholder standardregninger ikke en specificeret opgørelse over de enkelte opkald. Regningerne indeholder normalt omkostningerne (og til tider varigheden) for det samlede antal opkald, der er foretaget, i hver af følgende kategorier: lokalopkald, langdistanceopkald, udlandsopkald, opkald til mobilnet og datatransmission/internetopkald. I Spanien, Frankrig, Portugal og Det Forenede Kongerige er standardregningen specificeret: for hvert opkald anføres det fulde/delvis nummer på den kaldte part, datoen for opkaldet, begyndelsestidspunktet (eller sluttidspunktet) for opkaldet, opkaldets varighed og prisen på opkaldet.

Man kan dog gebyrfrit bestille en udspecificeret regning hos den etablerede operatør i Tyskland, Italien, Finland og Sverige. Mod et vist gebyr kan man også bestille en udspecificeret regning hos den etablerede operatør i de syv øvrige medlemsstater (Belgien, Danmark, Grækenland, Irland, Luxembourg, Nederlandene, Østrig).

Bilag 3 indeholder en tabel over faktureringsystemerne i medlemsstaterne.

Takster

Der er kun meldt om få ændringer med hensyn til gennemskueligheden i taksterne på fastnet- og mobiltjenester siden den femte rapport. Både forbrugerorganisationer og teleoperatører er bevidste om, at udviklingen inden for enhedstakstydelser bliver et vigtigt spørgsmål i det kommende år, for telefoni- såvel som for internettjenester, men der er stor usikkerhed omkring, hvordan dette område skal overvåges, og hvordan forbrugernes interesser skal beskyttes. Der benyttes i stigende grad opkrævning på grundlag af opkaldenes faktiske varighed, og dette forekommer at være det mest retfærdige og gennemskuelige system for forbrugerne. Der er imidlertid væsentlige problemer med gennemskueligheden i taksterne på opkaldsetablering, hvor der anvendes forskellige takster, f.eks. afhængigt af afstanden for et udlandsopkald (Belgien). Så længe denne situation varer ved, vil forbrugere, der ikke kan få adgang til gennemskuelige oplysninger om taksterne på opkaldsetablering, fortsat have brug for sammenlignende oplysninger om omkostningerne ved de enkelte opkald.

Mobiltjenester, herunder tredje generation og roaming

Markedsudvikling, mobilnet af anden generation

Mobilkommunikationsmarkedet fortsatte sin stærke vækst i det forløbne år, idet mobilkommunikationens dækningsgrad (udtrykt som abonnenter/befolkning) i EU voksede med 63% i gennemsnit. Vækstraten har især været påfaldende i Tyskland og Grækenland, hvor abonnenttallet er blevet mere end fordoblet i det forløbne år. Det tyder på, at der er en tendens til udjævning af mobilkommunikationens dækningsgrad i hele EU, idet de lande, der har den laveste dækningsgrad, samtidig har den højeste vækstrate. Mobilkommunikationens dækningsgrad ligger nu mellem 70% i Finland og 39% i Belgien med et gennemsnit for hele EU på 55%.

Der findes på nuværende tidspunkt tre eller fire godkendte andengenerationsnet i samtlige medlemsstater undtagen Nederlandene, (der har fem godkendte operatører) og Luxembourg (som har to). I det forløbne år er yderligere andengenerationsnet (GSM eller DCS) blevet godkendt eller taget i brug i Irland, Italien, Østrig og Finland, og det samlede antal i EU kommer dermed op på 84. Der planlægges yderligere udstedelse af 2G-tilladelser i Danmark, Spanien, Irland og Sverige i de kommende måneder.

De høje priser for internationale roaming-tjenester er stadig et problem i hele Den Europæiske Union. Kommissionen behandler for tiden dette spørgsmål i forbindelse med en sektorundersøgelse, som er blevet iværksat i henhold til artikel 12 i forordning nr. 17 af 1962. De foreløbige resultater tyder på, at engrospriserne for roaming varierer betydeligt fra den ene medlemsstat til den anden, sandsynligvis også mere, end omkostningsforskellene berettiger til. Desuden er engrosprisen for roaming steget kraftigt. De detailpriserne beregnes ved at lægge en avance på engrosprisen, er detailpriserne også steget, i modsætning til detailpriserne på indenlandsk mobiltelefoni. De operatører som havde de laveste takster, har gradvis sat dem op i løbet af tidsrummet 1997-2000, mens de operatører, der havde forholdsvis lave takster, har sat dem ned. Engrostaksterne er gennemgående blevet højere, men har nærmet sig hinanden i den pågældende periode.

Tjenesteleverandører (dvs. operatører, der har tilladelse til at tilbyde mobiltjenester under eget firmamærke og selv foretage markedsføring, fakturering osv., men benytter andres mobilnet) findes i en række medlemsstater (således i Danmark (1), Tyskland (9), Luxembourg (2),

Finland (6), Sverige (3) og Det Forenede Kongerige (47)), og denne aktivitetsform vil sandsynligvis vokse i de kommende måneder.

Udviklingen på markedet for net tjenester til radio-/tv-selskaber

I mange medlemsstater skelnes der ikke mellem tilladelser til radio/tv-selskaber og tilladelse til drift af de jordbaserede net, der transmitterer signaler i de pågældende frekvensbånd. Det sidste er i visse tilfælde omfattet af den nationale lovgivning om radio- og tv-virksomhed. I de fleste medlemsstater er de selskaber, der driver nettene, juridisk adskilt fra de selskaber, der lever indholdet (radio- og tv-udsendelser).

Det er imidlertid ikke altid økonomisk rentabelt at duplikere radio- og tv-spredningsnettene, selv om visse lande, f.eks. Nederlandene, har indført vidtgående krav om fælles brug af antenner. I lande med lav befolkningstæthed såsom Finland kan radio/tv-nettet udgøre et naturligt monopol, og der kan opstå bekymring med hensyn til adgang. Kun i Tyskland gælder der samme regler for radio/tv-net som for andre kommunikationsnet (dvs. krav om, at der skal fremsættes et standardtilbud på samtrafik, der skal forhåndsgodkendes af den nationale tilsynsmyndighed). I Spanien har ministeriet fastsat maksimumtakster, og i Irland greb regeringen også ind i 1990 for at revidere de takster, som RTE havde tænkt sig at anvende for udsendelse af uafhængige kanalers programmer. I Portugal indgår Portugal Telecoms adgangstakster i den 'prisaf tale', der er godkendt af den nationale tilsynsmyndighed og konkurrencemyndigheden.

Nationale frekvensplaner

Der har i almindelighed ikke været indberettet større vanskeligheder i forbindelse med forvaltningen af de nationale frekvensplaner. Der er imidlertid endnu ikke blevet udarbejdet nogen frekvensallokeringsplan i Luxembourg, og i Grækenland og Italien har der været problemer med frekvensplanens gennemskuelighed. I Italien forventes der inden for den nærmeste tid ændringer af den nationale frekvensplan, fordi operatørerne har presset på for at få en ny fordeling af frekvenser til andengenerationstjenester, så de kan klare den voksende efterspørgsel. Også Irland er i gang med en ændring af den nationale frekvensplan.

Afvikling af analoge systemer

Afviklingen af analoge systemer, der benytter frekvensbånd, som er afsat til GSM, fortsætter stadig, og tre lande (Frankrig, Nederlandene og Portugal) har afsluttet processen i det forløbne år, mens to andre (Finland og Sverige) forventes at gøre det i slutningen af 2000. Blandt de medlemsstater, der stadig mangler at afslutte processen (Danmark, Tyskland, Spanien, Irland, Italien, Østrig og Det Forenede Kongerige) er det Østrig, Italien og Spanien, der har de længste tidsplaner, idet afslutningstidspunktet er henholdsvis 2004, 2005 og 2007. I de øvrige lande (Belgien, Grækenland og Luxembourg), er de analoge tjenester allerede blevet afviklet eller benytter ikke de pågældende frekvensbånd.

Ordninger for udstedelse af 3G-tilladelser inden 1.1.2000, så tjenesterne kan tilbydes pr. 1.1.2002

Udstedelsen af tilladelser til tredjegerationsmobilnet er nu godt i gang i hele Fællesskabet. Pr. 16. oktober 2000 var der blevet udstedt tredjegerationstilladelser i fem medlemsstater (Tyskland, Spanien, Nederlandene, Finland og Det Forende Kongerige) og fem andre (Belgien, Italien, Østrig, Portugal og Sverige) skulle efter planerne blive færdige med det i slutningen af 2000. Blandt dem var Italien, Østrig og Sverige allerede langt fremme med tilladelsesprocedurerne.

UMTS-beslutningen opfordrede medlemsstaterne til at indføre ordninger for godkendelse af tredjegerationsnet senest den 1. januar 2000 for at sikre en samordnet, gradvis indførelse af tredjegerationstjenester på deres territorium inden den 1. januar 2002. Om de godkendte tredjegerationsoperatører vil være klar til at påbegynde deres virksomhed den 1. januar 2002, således som UMTS-beslutningen forudsætter, er især et spørgsmål i de lande, hvor tilladelserne ikke vil blive udstedt før i 2001 (Danmark, Grækenland, Frankrig, Irland og Luxembourg).

De procedurer, hvorefter medlemsstaterne har valgt at udstede tredjegerationstilladelser, fordeler sig jævnt mellem en sammenlignende udvælgelsesproces ("skønhedskonkurrence") og en konkurrencebaseret tilbudsproces (auktion), og nogle medlemsstater har valgt en mellemting, dvs. en toleddet ordning med elementer fra begge processer. Udstedelse af tilladelser ved hjælp af en procedure, der indeholder et auktionselement, er blevet valgt i syv lande (Belgien, Danmark, Tyskland, Italien, Nederlandene, Østrig og Det Forenede Kongerige), mens de øvrige har valgt skønhedskonkurrencen (Spanien, Irland, Luxembourg, Frankrig, Portugal, Finland og Sverige), bortset fra Grækenland, der stadig overvejer spørgsmålet.

EU's nuværende lovrammer, ikke mindst direktiverne om tilladelser og om mobiltjenester, overlader det til medlemsstaterne at afgøre, hvilke procedurer de vil benytte, når de skal fordele det begrænsede frekvensspektrum, der står til rådighed for tredjegerationsnet, dog forudsat de overholder principperne i direktivet, det gælder ikke mindst objektivitet, ikke-diskrimination, proportionalitet og gennemsækelighed. Desuden har medlemsstaterne ret til at opkræve afgifter for brug af knappe ressourcer, hvis afgifterne afspejler behovet for at sikre den bedst mulige udnyttelse af disse ressourcer, ikke indebærer forskelsbehandling og tager hensyn til behovet for at fremme konkurrence og udvikling af innovative tjenester. Hvis disse krav opfyldes, er der ikke noget i vejen for, at brug af skønhedskonkurrence eller auktionsprocedurer kan være i overensstemmelse med Fællesskabets lovgivning.

Størrelsen på de gebyrer, som tilladelserne kunne indbringe ved de auktioner, der hidtil er blevet afholdt, navnlig i Det Forenede Kongerige og Tyskland, og forskellen på de metoder, der benyttes, har givet anledning til indgående debat i EU, og nogle operatører har klaget over, at den måde, man havde fordelt tilladelserne på i nogle medlemsstater, ikke var i overensstemmelse med Fællesskabets lovgivning.

I de fleste medlemsstater vil det antal tilladelser, der udstedes til tredjegerationsnet, overskride det nuværende antal tilladelser til andengenerationsnet med mindst en, således at mindst en ny operatør får mulighed for at etablere sig på det pågældende nationale marked. Det er dog ikke tilfældet i Nederlandene, hvor allerede fem operatører havde tilladelse til andengenerationsnet. Antallet af tredjegerationstilladelser er stadig ikke afgjort i Danmark og Grækenland.

3G-roaming skal fremmes¹⁰

De fleste medlemsstater planlægger at indføre mulighed for obligatorisk national roaming mellem tredje- og andengenerationsnet for at gøre det lettere for tredjegerationsoperatører, der ikke selv har et andengenerationsnet på samme territorium, at oprette konkurrencedygtige net. Tyskland og Nederlandene har ikke indført nogen lovbestemmelse herom, men overlader det til forhandling mellem forretningsparterne. I Grækenland, Irland og Luxembourg overvejes spørgsmålet stadig.

De fleste af disse nationale roaming-forpligtelser skal være af begrænset varighed og svare til tredjegerationsnettenes forventede udbredelsesperiode. De gælder normalt kun national roaming mellem tredje- og andengenerationsnet, men som regel ikke mellem andengenerationsnet indbyrdes. I Danmark og Italien findes der imidlertid bestemmelser, som kræver national roaming mellem andengenerationsnet i bestemte tilfælde, mens en ny operatør i Sverige har nationale roaming-rettigheder, hvis han har en kombineret anden- og tredjegerationstilladelse.

Takster

Brugerne skal betale mindre for taletelefoni på fastnettet, uanset opkaldets varighed og tidspunkt. Fra august 1999 til august 2000 faldt den gennemsnitlige månedlige udgift til indenlandsopkald (lokal- og langdistanceopkald) med 5% for private og 11% for erhvervsdrivende. Det tyder på, at de erhvervsdrivende har fået mere ud af liberaliseringen end de private, når det gælder priser, da nye operatører er tilbøjelige til at sætte ind på de mest lukrative markeder og dermed presse priserne ned i de pågældende markedsafsnit.

---

¹⁰ I overensstemmelse med konkurrencereglerne.

Begrænsninger for takstudligningen skal afskaffes

Oplysningerne viser, at der er sket en vis takstudligning i samtlige medlemsstater, dvs., at priserne på udlandsopkald og langdistanceopkald er faldet, og at priserne på lokalopkald samt abonnementsafgiften er steget. Prisen på både tre minutters og ti minutters langdistanceopkald faldt med ca. 39% mellem 1997 og 2000. I det samme tidsrum faldt gennemsnitsprisen på udlandsopkald med 32% for private og 34% for erhvervsdrivende. Faldet i gennemsnitsprisen på udlandsopkald viser samme tendens for begge brugerkategoriens vedkommende. Gennemsnitsprisen på lokalopkald steg med 15% for et tre minutters opkald og 8% for et ti minutters opkald mellem 1997 og 2000. Den store stigning i gennemsnitsprisen på tre minutters opkald skyldes ændrede faktureringsordninger (se nedenfor) og takstudligningsprocessen. Udviklingen hen imod omkostningsægte takster har ført til, at forskellen på de takster, de enkelte lande kræver af den endelige bruger, er blevet mindre.

Priserne er generelt lavere i de lande, som var de første til at åbne deres markeder for konkurrence, eller som har flere operatører pr. indbygger.

De dominerende operatørers takster skal være omkostningsægte og ubundtede

Ca. to tredjedele af medlemsstaterne mener ikke, at taksterne er blevet fuldstændigt udlignet endnu (jf. tabellen i bilag 1), selv om nogle af dem hævder, at de er tæt på. For nogle medlemsstaters vedkommende er der dog stadig tvivl om, hvorvidt processen med gradvis at tilpasse taksterne til omkostningerne er blevet afsluttet. På samme måde hævder mange etablerede operatører, at der stadig er mangler, når det gælder adgang, og/eller at abonnementsafgifterne ikke dækker omkostningerne (Belgien, Spanien, Frankrig, Tyskland, Irland, Italien, Luxembourg og Sverige). Der er hidtil ikke blevet iværksat nogen ordning for at afhjælpe disse mangler.

I andre medlemsstater (især dem, der allerede liberaliserede deres tjenester inden den 1. januar 1998) ser dette ikke ud til at volde alvorlige vanskeligheder, uanset om taksterne faktisk opfylder omkostningsægthedsprincippet eller ikke. Grækenland har fået en yderligere frist til at indføre fuld konkurrence og skal ikke være færdig med takstudligningen før i slutningen af 2000. Kommissionen har i sin meddelelse om ubundet adgang til abonnentnet påpeget, at muligheden for at fordreje avancen er større, så længe de etablerede operatørers takster endnu ikke er blevet fuldstændig udlignet på et omkostningsægte grundlag.

I nogle medlemsstater har nye operatører givet udtryk for bekymring over forskellen mellem detailtakster og samtrafikafgifter og muligheden for prisfordrejninger (Frankrig, Belgien, Nederlandene - for de to sidstes vedkommende som følge af den måde, takstområderne er blevet fastlagt på) eller over de rabatordninger, som tilbydes af de etablerede operatører (Spanien, Italien, Østrig), eller over tilbud om bundtet adgang til taletelefoni og avancerede tjenester og kombinerede rabatordninger for langdistanceopkald og abonnemeter (Tyskland). I Det Forenede Kongerige har der været påstand om prisfordrejninger i forbindelse med prisloftordningen.

Takstbegrænsninger i forbindelse med forsyningspligt tilladt

Slutbrugertaksterne for taletelefoni er stadig lovregulerede i næsten alle medlemsstaterne. I Finland fastsættes taksterne frit af operatørerne, idet de dominerende operatører dog er forpligtede til at sikre, at lokaltaksterne er omkostningsægte. I Luxembourg fastsætter operatørerne taksterne frit uden indblanding fra de nationale tilsynsmyndigheders side. Ni medlemsstater (Belgien, Danmark, Tyskland, Spanien, Irland, Italien, Nederlandene, Sverige og Det Forenede Kongerige) har indført prisloftordninger for at sikre rimelige telefonipriser, for at fremme de etablerede operatørers effektivitet og i nogle tilfælde for yderligere at øge indtægterne i forbindelse med netadgang. I andre medlemsstater (Grækenland, Frankrig, Tyskland, Italien, Nederlandene, Østrig og Portugal) godkender myndighederne de etablerede operatørers slutbrugertakster på forhånd. I nogle tilfælde benyttes en sådan ordning i forbindelse med et prisloft. Efterhånden som konkurrencen vokser, er de etablerede operatører tilbøjelige til at forlange, at reguleringen af detailtaksterne skal lempes, og/eller at prislofterne skal ophæves (Danmark, Frankrig, Italien, Tyskland, Nederlandene og Sverige). Nogle medlemsstater (Tyskland, Sverige og Det Forenede Kongerige) er netop i færd med at behandle dette spørgsmål. De etablerede operatører er tilbøjelige til at reagere på det voksende konkurrencepres ved at give bestemte kundegrupper priser under gennemsnittet (dvs. tilbyde dem særlige rabatordninger) eller tilbyde priser under gennemsnittet på de områder, hvor de er mest sårbare over for konkurrence.

De fleste medlemsstater forlanger, at de godkendte operatører på markedet for fastnettaletaletelefoni offentliggør takstændringer i forvejen. Hvor lang tid i forvejen det skal ske, fastsættes af de nationale myndigheder og varierer betydeligt fra det ene EU-land til det andet. I Frankrig har der været bekymring over gennemskueligheden af de procedurer, taksterne godkendes efter.

En tabel med en oversigt over medlemsstaternes bestemmelser for slutbrugertaksterne for offentlig fastnettelefon, herunder takstudligningsgraden, findes i bilag 3.

Omkostningsregnskab

Den femte rapport fastslog, at omkostningsregnskabet er et af gennemførelsens mest kritiske punkter. Ifølge Fællesskabets lovgivning påhviler det de nationale tilsynsmyndigheder at sikre, at de pågældende operatørers omkostningsregnskabssystemer passer til EU-direktivernes formål. Fællesskabets lovgivning overlader udtrykkeligt ansvaret til de nationale tilsynsmyndigheder, men forlanger samtidig, at overensstemmelsen kontrolleres af et uafhængigt specialorgan, f.eks. et uafhængigt revisionsfirma. Det er Kommissionens opgave at sikre passende ordninger, hvorefter overensstemmelsen kan kontrolleres, og påse, at den faktiske indførelse af sådanne ordninger sker på nationalt plan.

Takstprincipperne skal håndhæves ved hjælp af regnskabssystemer, hvormed de pågældende

Der er sket visse fremskridt både med hensyn til revision af de pågældende operatørers regnskaber og med hensyn til indførelse af særlige gennemførelsesforanstaltninger på nationalt plan. Overgangen

tjenesters omkostninger kan beregnes

Adskillelse af regnskaberne skal sikre, at de dominerende operatørers levering af samtrafik er gennemskuelig

fra systemer, som er beregnet til en monopoltilstand, men stadig benyttes af de fleste etablerede operatører, til modeller, som passer til et konkurrencepræget marked, har imidlertid været langsom og besværlig, selv om nogle medlemsstater skal begynde at indføre nye omkostningsregnskabssystemer i januar 2001 på grundlag af de nuværende omkostninger. Trods denne positive udvikling er der for alle medlemsstaternes vedkommende med en enkelt undtagelse (Det Forenede Kongerige) stadig anledning til bekymringer med hensyn til indførelsen af effektive, anvendelige omkostningsregnskabssystemer, hvormed omkostningsægthed og gennemskuelighed kan kontrolleres og en hensigtsmæssig adskillelse af regnskaberne påvises, så alle omkostnings- og indtægtselementer kan fastslås.

I nogle lande er dette spørgsmål stadig temmelig kritisk, muligvis fordi de pågældende bestemmelser ikke i tilstrækkelig grad er blevet omsat til national lovgivning. I fire lande (Grækenland, Luxembourg, Østrig og Finland) er der hidtil ikke blevet foretaget nogen kontrol af overensstemmelsen på de områder, Fællesskabets lovgivning omfatter, dvs. taletelefoni og samtrafik (jf. tabellen i bilag 1). I Finland mener myndighederne, at der er effektiv konkurrence på markederne for international og langdistancetaletelefoni, og at der derfor kan slækkes på kravet om omkostningsægthed på disse områder¹¹, og at det samme gælder behovet for systematisk kontrol med overholdelse af omkostningsægthedsordningerne. I alle de øvrige medlemsstater er der blevet foretaget revisioner. I fire medlemsstater (Belgien, Danmark, Frankrig og Italien) ser der imidlertid ikke ud til at være blevet offentliggjort nogen erklæring om overensstemmelsen (der er naturligvis heller ikke blevet offentliggjort nogen erklæring i de nævnte fire lande, hvor der ikke har været nogen kontrol af overensstemmelsen).

Med hensyn til faste kredsløb er der i næsten samtlige medlemsstater bekymring for, om de relevante foretagender har fået indført et omkostningsregnskabssystem, der bygger på omkostningsægtheds- og gennemskuelighedsprincipperne, og om de nationale tilsynsmyndigheder er i besiddelse af tilstrækkeligt detaljerede oplysninger om de omkostningsregnskabssystemer, der benyttes af de godkendte operatører. I et enkelt tilfælde (Finland) har myndighederne besluttet ikke at lade bestemmelsen om omkostningsægthed og omkostningsregnskab gælde faste kredsløb, da de anser markedet for at være et konkurrencemarked¹².

I flere medlemsstater har nye operatører givet udtryk for bekymring over omkostningsregnskabernes gennemskuelighed og offentligheden omkring de forhold, der sætter markedets deltagere i stand til at sikre sig, at afgifterne er blevet korrekt og retfærdigt beregnet. Ifølge bestemmelserne skal der være adgang til en beskrivelse af

---

¹¹ I henhold til artikel 17, stk. 6, om takstprincipper og artikel 18, stk. 1, om omkostningsægthed i direktiv 98/10/EF.

¹² I henhold til artikel 10, stk. 4, i det ændrede direktiv 92/44/EØF.

omkostningsregnskabssystemet, som bl.a. viser, hvilke regler for omkostningsfordeling der er blevet benyttet, og hvilke hovedkategorier omkostningerne rubriceres under. Hvad dette angår, er der nogle medlemsstater (Frankrig, Italien, Luxembourg og Finland), som ikke giver adgang til de relevante oplysninger om omkostningsregnskaberne, hvis udenforstående anmoder om det. I mange andre tilfælde begrænses adgangen af hensyn til fortroligheden, eller der er kun adgang til et bestemt regnskabsniveau og/eller til generelle rapporter.

Lovrammerne fastsætter ikke noget bestemt omkostningsregnskabssystem. Kommissionen anbefalede de nationale tilsynsmyndigheder¹³ at opstille frister for de etablerede operatørers indførelse af et nyt omkostningsregnskabssystem på grundlag af løbende omkostninger og aktivitetsbaseret omkostningsberegning. Fire medlemsstater (Tyskland, Nederlandene, Østrig og Det Forenede Kongerige) har indført et sådant system, og flere andre har sat en bestemt frist for ajourføring af regnskabssystemerne (Belgien, Danmark, Grækenland, Spanien, Irland og Italien). I fem medlemsstater (Frankrig, Luxembourg, Portugal, Finland og Sverige) er der endnu ikke blevet fastsat en sådan frist.

Kommissionen har desuden anbefalet¹⁴, at samtrafiktaksterne fastsættes ved hjælp af de langsigtede gennemsnitlige differensomkostninger. Denne fremgangsmåde anvendes på nuværende tidspunkt kun af to medlemsstater (Tyskland og Det Forenede Kongerige). Der er dog en svag tendens til voksende brug af den.

Nogle medlemsstater har arbejdet aktivt med regnskabssystemerne, og de nationale tilsynsmyndigheder har opstillet bestemte regler og retningslinjer for de omkostningsregnskabssystemer, der skal benyttes, så der kan spores en vis fremgang. I nogle tilfælde har de nationale tilsynsmyndigheder udarbejdet særlige retningslinjer for de omkostningsberegningemetoder, der skal benyttes af mobiloperatører med en stærk markedsstilling.

Faste kredsløb

Kommissionen har konsekvent understreget, hvor stor betydning det har, ikke mindst for leveringen af billigere internettjenester, at der er hurtig adgang til faste kredsløb til omkostningsægte priser. I denne forbindelse har Kommissionen offentliggjort en henstilling om prisfastsættelsen i abonnentledet¹⁵ og har indledt en sektorundersøgelse i henhold til artikel 12 i Rådets forordning nr. 17 af 1962.

---

¹³ Kommissionens henstilling af 8. januar 1998, EFT L 73 af 12.3.98, s. 42.

¹⁴ Kommissionens henstilling af 8. januar 1998 og Kommissionens henstilling af 8. april 1998, EFT L 141 af 13.5.1998, s. 6. I betragtning nr. 10 i direktiv 97/33/EF hedder det, at "afgifter i forbindelse med samtrafikken baseret på et prisniveau, som er tæt knyttet til de langsigtede differensomkostninger ved at udbyde adgang til samtrafik, er velegnede til at fremme en hurtig udvikling af et åbent og konkurrencepræget marked".

¹⁵ Kommissionens henstilling af 24. november 1999, C(1999) 3863.

Hvad standardtaksterne (uden nedsættelse) angår, er niveauet faldet betydeligt siden august 1997, dvs. efter infrastrukturliberaliseringen. De prisnedsættelser, der har fundet sted, er imidlertid mere begrænsede inden for de afsnit, hvor der kun findes få eller ingen alternativer til de etablerede operatørers infrastruktur, det gælder især kortdistancekredsløb på 2 km. I store træk ser situationen i dette tidsrum således ud:

- 64 kbit/s faste nationale kredsløb: ca. 20-25% prisfald for 50 km og 200 km kredsløb. ca. 15% prisfald for 2 km kredsløb
- 2 Mbit/s faste nationale kredsløb: ca. 30% prisfald for 50 km og 200 km kredsløb, ca. 20% prisfald for 2 km kredsløb
- 64 kbit/s faste internationale kredsløb: 25-27% prisfald for forbindelser til de nærmeste og fjerneste EU-lande, 33% prisfald for forbindelser til USA
- 2 Mbit/s faste internationale kredsløb: 25% prisfald for forbindelser til de nærmeste og næsten 35% prisfald for forbindelser til de fjerneste EU-lande, over 30% prisfald for forbindelser til USA. Disse ændringer bringer gennemsnitspriserne for forbindelser til de fjerneste EU-lande i overensstemmelse med priserne på forbindelser til USA.

Den årlige leje for både nationale og internationale kredsløb varierer betydeligt fra den ene medlemsstat til den anden, det gælder ikke mindst indenlandske 2 Mbit/s kredsløb, hvor prisen ligger mellem en tredjedel og det dobbelte af EU's gennemsnitspris. Det er efter Kommissionens opfattelse ikke særlig sandsynligt, at disse forskelle afspejler faktiske omkostningsforskelle i forbindelse med tilrådighedsstillelse af disse kredsløb.

Forskellen mellem den årlige leje for henholdsvis internationale og nationale kredsløb er stadig stor i de fleste medlemsstater. Omkostningsforskellen i forbindelse med nationale langdistanceforbindelser og internationale forbindelser til de nærmeste EU-lande er efter Kommissionens opfattelse næppe særlig stor. Den årlige leje for internationale 2 Mbit/s halvkredsløbsforbindelser er imidlertid gennemsnitligt tre gange så høje som for 200 km nationale kredsløb. De faste nationale kredsløb i EU er dog betydelig billigere end i Japan (NTT). Hvis man sammenligner med USA, er korte 64 kbit/s og 2 Mbit/s kredsløb gennemgående dyrere i EU end i USA, hvorimod langdistancekredsløb gennemsnitligt er billigere.

Alle de her nævnte oplysninger bygger på standardpriser. De faktiske brugerpriser omfattes af en lang række rabatordninger, som, når det gælder nationale kredsløb, kan føre til nedsættelser på indtil 35% af de offentliggjorte priser. Desuden fastsættes der ofte priser i hvert enkelt tilfælde.

Hvad højhastighedskredsløb angår, vokser antallet af etablerede operatører, som offentliggør priserne på disse tjenester, det gælder ikke mindst nationale 34 Mbit/s kredsløb, der nu findes i 2/3 af medlemsstaterne. Adgangen til offentlige prisoplysninger er mere begrænset, når det gælder nationale 155 Mbit/s faste kredsløb og internationale 34 Mbit/s kredsløb (etablerede operatører i 7-9 medlemsstater) og yderst begrænset (kun etablerede operatører i 2-3 medlemsstater), når det drejer sig om internationale 155 Mbit/s kredsløb. I det sidste år er priserne for 34 Mbit/s nationale faste kredsløb faldet mellem 10 og 15%, afhængigt af afstanden.

Skønt prisudviklingen således giver anledning til optimisme på trods af den alt i alt langsomme prissænkning i det seneste år, er der begyndt at opstå en vis bekymring, fordi det i

nogle lande er vanskeligt at opnå levering inden for en rimelig tid, det gælder især 2 Mbit/s og 64 kbit/s abonnentled. Ifølge de nye operatører varierer årsagerne fra skævvredne aftaler, der pånødtes af de etablerede operatører, til manglende sanktionsmuligheder hos myndighederne. I mange tilfælde gøres der ikke forskel på de etablerede operatørers nedre led og på nye operatører, men der er større tendens til, at nye operatører mister nye forretningsmuligheder, end at de etablerede gør det. En ny operatør har anslået sine tab i form af direkte mistede indtægter til 1 mio. € i to medlemsstater og 8-9 mio. € i Europa som helhed. Virkningerne i form af tabte opfølgingsforretninger anses for at være mange gange større.

Andre problemer for nye operatører drejer sig i mange lande om de etablerede operatørers manglende udstedelse af tjenesteniveauaftaler eller manglende retshåndhævelse af disse aftaler, hvis de findes. Desuden har nye operatører i mindst en medlemsstat (Nederlandene) det problem, at hvis de er sene til at få aktiviteterne i gang, må de tage deres plads bagest i køen.

Nummerering

Nye operatører anser naturligvis fuldt gennemført frit operatørvalg, fast operatørvalg og nummerportabilitet for uomgængeligt for fuld markedsliberalisering. Især fast operatørvalg giver nye operatører den letteste adgang til taletelefonitjenesternes slutbrugere. Det er i denne forbindelse vigtigt, at den nationale lovgivning tillader nye operatører at udbyde alle tjenester i forbindelse med fast operatørvalg, det gælder især lokal-, langdistance- og udlandsopkald samt opkald til mobiltelefon. Det bør ikke overlades til de etablerede operatører at afgøre, om en bestemt tjeneste kan tænkes at være økonomisk attraktiv for nye operatører, som skal kunne tilbyde deres kunder hele rækken af forskellige tjenester.

Hvor betydningsfulde disse tjenester er, fremgår af, at de fleste af de fem medlemsstater, der fik lov til at udsætte fuld liberalisering af telekommunikationsmarkedet med forskellige tidsrum, og som således også havde mulighed for at udsætte den obligatoriske indførelse af fast operatørvalg og nummerportabilitet, har valgt at indføre dem før de fastsatte frister (Spanien, Irland og Portugal).

Frit operatørvalg pr. 1.1.1998

Frit operatørvalg for det enkelte opkald findes i forbindelse med langdistance- og udlandsopkald i alle medlemsstater undtagen Grækenland¹⁶. Frit operatørvalg ved opkald til mobilnettet findes i alle medlemsstater undtagen Finland og ved lokalopkald i syv medlemsstater (Danmark, Irland, Italien, Nederlandene, Østrig, Sverige og Det Forenede Kongerige). Af de syv medlemsstater, hvor der endnu ikke tilbydes frit operatørvalg i forbindelse med lokalopkald, planlægger Belgien og Spanien indførelse af det i november 2000 og Portugal den 1. januar 2001.

Fast operatørvalg ved alle opkald inden 1.1.2000

Fast operatørvalg i forbindelse med langdistance- og udlandsopkald findes i næsten alle medlemsstater. Fast operatørvalg ved opkald til mobilnettet findes i 10 medlemsstater (Danmark, Tyskland, Spanien, Frankrig, Irland, Italien, Luxembourg, Nederlandene, Østrig og Sverige). Det skal indføres i Belgien i slutningen af 2000. Fast operatørvalg ved lokalopkald findes i tre medlemsstater (Danmark,

---

¹⁶ Grækenland skal indføre fuld liberalisering den 1. januar 2001.

Irland og Italien) og i endnu tre (Nederlandene, Østrig og Sverige), hvis der benyttes områdenummer. Blandt dem, der endnu ikke har indført denne tjeneste, planlægger Belgien og Spanien at gøre det i november 2000.

Automatisk opkaldsudstyr benyttes i Portugal (til indlandsopkald) og i Det Forenede Kongerige.

Den frist for levering til forbrugerne, som de nationale tilsynsmyndigheder har fastsat, varierer betydeligt, idet syv medlemsstater ikke har fastsat nogen frist, mens de nationale tilsynsmyndigheder i Frankrig har fastsat den længste leveringsfrist til 72 timer.

Prisfastsættelsen for samtrafik med fast operatørvalg skal være omkostningsægte, forbrugertaksterne må ikke virke som en hæmsko

Taksterne for samtrafik med fast operatørvalg overvåges af de nationale tilsynsmyndigheder på samme måde som alle andre samtrafiktakster og behandles under afsnittet "omkostningsregnskab".

Nummerportabilitet for fastnet på plads inden 1.1.2000

Nummerportabilitet for geografiske numre findes i alle medlemsstater undtagen Grækenland, Irland og Portugal, der alle har fået udsat indførelsen af fuld liberalisering og dermed også nummerportabiliteten. Fristen er i Irland 30. november 2000 og i Portugal 30. juni 2001.

Nummerportabilitet for ikke-geografiske numre findes i 11 medlemsstater. Den er ikke indført i Grækenland (som har fået udsættelse), Frankrig og Luxembourg. I Portugal er indførelsen planlagt til den 30. juni 2001.

Den frist for levering til forbrugerne, som de nationale tilsynsmyndigheder har fastsat, varierer, idet syv medlemsstater ikke har fastsat nogen frist, mens de nationale tilsynsmyndigheder i Østrig har fastsat den længste leveringsfrist til mellem tre og syv dage.

Betalingen for nummerportabilitet varierer betydeligt fra den ene medlemsstat til den anden. Slutbrugerne skal ikke betale noget i Belgien, Tyskland, Frankrig, Irland, Italien, Luxembourg og Sverige. En del af omkostningerne kan opkræves hos slutbrugerne i Danmark, Nederlandene, Østrig, Finland og Det Forenede Kongerige. I Spanien er der endnu ikke truffet beslutning om betalingen.

Nummereringsplaner skal offentliggøres

Der findes nummereringsplaner i alle medlemsstater undtagen Grækenland. Der er ingen forlydender om vanskeligheder med nummerforvaltningen undtagen i Grækenland og Italien. I Grækenland hører nummerforvaltningen ifølge Telekommunikationsloven under de nationale tilsynsmyndigheder, men i praksis overlades alle geografiske og ikke-geografiske numre stadig til den etablerede operatør. De græske tilsynsmyndigheder meddeler, at det fortsat vil være tilfældet indtil udsættelsesperiodens slutning den 31. december 2000. Den etablerede operatør hævder, at alle nummeranmodninger hidtil er blevet efterkommet. I Italien oplyser operatørerne, at nummereringsdatabasen

stadig forestås af et datterselskab til den etablerede operatør, selvom den egentlige nummertildeling foretages af ministeriet gennem de nationale tilsynsmyndigheder. De nationale tilsynsmyndigheder meddeler, at overførsel af databasen er planlagt.

**Det fælleseuropæiske
alarmnummer, 112**

Alarmnummeret 112 er indført i alle medlemsstater. Der er ingen forlydende om problemer med dets anvendelse

I sin meddelelse fra 1999¹⁷ giver Kommissionen udtryk for, at fast- og mobilnetoperatørerne bør give beredskabsmyndighederne lokaliseringsoplysninger, når der foretages alarmopkald. Kommissionen foreslår, at sådanne lokaliseringsoplysninger skal stilles til beredskabsmyndighedernes rådighed inden den 1. januar 2003. Desuden påpeger *e*Europe-initiativet, at alle rejsende i hele Europa bør have uhindret adgang til flersproget bistand, opkaldslokalisering og fuldt organiseret nødhjælpstjeneste gennem nummeret 112. Branchen er nu i færd med at undersøge de nødvendige tekniske løsninger.

Anlægsrettigheder

Mange af de problemer, der blev påvist i den femte rapport, er stadig ikke løst, således er markedsadgangen i en række medlemsstater blevet forsinket på grund af den mangfoldighed af forskellige myndigheder, der har beføjelser til at tildele anlægsrettigheder, ikke mindst på lokalt plan. En stadig voksende bekymring hos operatørerne gælder forskrifterne for placering af antenner i henhold til byplanlægning og miljø- og sundhedsbestemmelser. Hvad dette angår, bør medlemsstaterne tage hensyn til de relevante EU-henstillinger, når de overvejer at træffe foranstaltninger for miljø og sundhedsbeskyttelse, og sørge for, at mobilnettets udbredelse kan ske uden markedsforvridninger.

**Anlægsrettigheder skal
tildeles uden
forskelsbehandling**

Siden den sidste rapport er det princip, at de offentlige myndigheder skal tildele offentlige anlægsrettigheder uden forskelsbehandling, stadig ikke blevet sikret i et enkelt land (Luxembourg), hvor kun den etablerede operatør har ret til at nedlægge kabler. I et andet land (Grækenland) har den etablerede operatør, efter hvad der forlyder, større anlægsrettigheder end nye operatører.

Lange forsinkelser med hensyn til tildeling af anlægsrettigheder er stadig et problem i seks lande (Belgien, Grækenland, Spanien, Irland Italien og Østrig). Grundene er de samme som dem, der blev angivet i den 5. rapport, dvs. overdrevne krav fra de kommunale myndigheders side til koordinering af gravearbejde, fælles brug af faciliteter og genåbning af offentlige veje, manglende klarhed omkring de gældende regler, ikke mindst på lokalt plan, og koordineringsproblemer mellem de offentlige myndigheder, der er involveret i tildeling af anlægsrettighederne. I et enkelt land har nye operatører endnu ikke fået anlægsrettigheder (Luxembourg). I to af de nævnte lande (Spanien og Luxembourg) er man i færd med at undersøge, hvordan situationen kan

---

¹⁷ KOM(1999)539.

forbedres.

Gebyrer er et problem i fire lande (Belgien, Italien, Irland og Nederlandene), især fordi de kommunale myndigheder følger forskellige fremgangsmåder (Italien og Irland), eller fordi lovgivningen ikke anvendes konsekvent (Belgien), så betalingen kommer til at variere betydeligt. I Nederlandene er det ikke altid klart for operatørerne, om der vil blive opkrævet et lokalt tillægsgebyr for placering af antenner.

De kommunale eller regionale myndigheder har beføjelser, når det gælder placering af antenner og/eller fælles brug af faciliteter, i 8 lande (Belgien, Danmark, Frankrig, Italien, Luxembourg, Nederlandene, Østrig og Sverige). I fem lande (Belgien, Italien, Luxembourg, Nederlandene og Østrig) meldes der om voksende problemer i kommunerne. I tre lande (Italien, Luxembourg og Nederlandene) er man i færd med at undersøge, hvordan situationen kan forbedres, ikke mindst når det drejer sig om at føre en samordnet antennepolitik i forbindelse med 3G-nettenes udbredelse.

Det ser ud til, at netoperatører med mobilnet af anden generation deler master og antenner i de fleste af landene (Belgien, Danmark, Tyskland, Spanien, Frankrig, Italien, Luxembourg, Nederlandene, Østrig, Portugal, Finland og Sverige), og de har heller ikke givet udtryk for bekymringer i denne forbindelse. I de fleste af disse lande fastsættes betingelserne for fælles brug af master forretningsmæssigt, dog med en enkelt undtagelse (Nederlandene), hvor betingelserne fastsættes af de nationale tilsynsmyndigheder, og der er desuden et land (Italien), hvor de to første mobiloperatører skal sørge for, at placering og antenner deles på et omkostningsægte grundlag. Der er imidlertid voksende bekymring for, at der kan blive fastsat bestemmelser om at begrænse offentlighedens udsættelse for elektromagnetiske emissioner, der er større, end de relevante EF-henstillinger tillader.

Fælles brug af kabelrør skal tilbydes i syv lande (Tyskland, Spanien, Frankrig, Irland, Østrig, Portugal og Finland). Der foreligger ikke oplysninger fra de øvrige lande.

I et enkelt land (Grækenland) er det stadig et problem, at der ikke er klare regler for adgang til søkabler. I et andet (Portugal) klager de nye operatører over, at der er de facto monopol på søkabler og tilslutning til nettet. Situationen undersøges for tiden af de nationale tilsynsmyndigheder. Der meldes ikke om problemer i de øvrige lande. I et enkelt land (Italien) er de tidligere vanskeligheder blevet overvundet ved en ændring af standardtilbuddet på samtrafik, så det nu omfatter adgang til ilandføringsstationerne.

Uafhængighed skal sikres, når lokale myndigheder fører tilsyn

En anden bekymring gælder kommunale myndigheder, der i nogle lande selv er gået ind på markedet og opretter deres egne net, samtidig med at de har beføjelser til at give nye operatører rettigheder. I et enkelt land (Italien) har de nye operatører rejst spørgsmålet om, hvorvidt forskelsbehandling i bestemte kommuner, der selv er aktive på

markedet, kan have medført, at andre operatører er blevet nægtet anlægsrettigheder. I to medlemsstater (Belgien og Italien) forlyder det, at nogle kommuner sammen med de offentlige vejmyndigheder forlanger en betaling, der betragtes som uberettiget. Et enkelt land (Frankrig) har truffet foranstaltninger, der begrænser kommunernes mulighed for at oprette "mørke" net, som derpå udlejes til nye operatører, og et andet land (Tyskland) har truffet foranstaltninger til at forhindre interessekonflikter ved at fratage kommuner med netoperatørinteresser ansvaret for tildeling af anlægsrettigheder. I et enkelt land (Italien) er de nationale tilsynsmyndigheder i færd med at undersøge, hvordan operatørernes anlægsrettigheder kan håndhæves bedre (ændring af tilladelsesordningen, ad hoc-afgørelser).

Databeskyttelse

I telekommunikationssektoren har databeskyttelse fået stadig større betydning, ikke mindst i betragtning af behovet for at bevare kundernes tillid til kommunikationsfaciliteternes fortrolighed og integritet. Desuden er databeskyttelsen blevet mere indviklet, efterhånden som teknologien og markedet har udviklet sig. Risikoen for brud på netsikkerheden er blevet større, fordi det antal operatører, der nu inddrages i sammenkobling af forbindelserne, betyder flere steder, hvor fortroligheden kan bringes i fare.

Direktivet om beskyttelse af telekommunikationsdata kræver, at også oplagring af trafikdata og databehandling overvåges, og giver kunderne rettigheder med hensyn til uanmodet kommunikation og mulighed for privatlivsbeskyttelse i forbindelse med registrering i telefonbøger og nummerfortegnelser foruden en række andre muligheder som udelukkelse af videredirigering og nummervisning. Det samlede billede viser, at disse muligheder nu findes i næsten alle medlemsstater, selv om der ikke altid er regler for dem. Et af de andre formål med direktivet om beskyttelse af telekommunikationsdata er at sikre kommunikationshemmeligheden. De pågældende bestemmelser skulle være omsat til national lovgivning af samtlige medlemsstater inden den 24. oktober 2000.

Direktivet indgår nu i lovgivningen¹⁸ i 10 medlemsstater (Danmark, Tyskland, Grækenland, Spanien, Italien, Østrig, Portugal, Finland, Sverige og Det Forenede Kongerige). Lovgivningen er efter Kommissionens opfattelse ikke helt i overensstemmelse med direktivet i en medlemsstat (Belgien). To medlemsstater (Luxembourg og Irland) har endnu ikke anmeldt deres lovgivning.

De fleste medlemsstater har oprettet myndigheder, som skal overvåge gennemførelsen af det almindelige databeskyttelsesdirektiv og er ansvarlige for databeskyttelsen i telekommunikationssektoren. I næsten samtlige lande har de myndigheder, der varetager databeskyttelsen, administrations- og efterforskningsbeføjelser. I nogle lande (Tyskland og Finland) har de myndigheder, der håndhæver direktivet om beskyttelse af telekommunikationsdata, opstillet detaljerede regler for beskyttelse af sikkerheden.

---

¹⁸ Denne udtryksmåde henviser til den vurderingsmetode, der er beskrevet i bilag II til den femte rapport om gennemførelsen af EU's lovpakke for telesektoren. Kommissionen forbeholder sig ret til at indlede overtrædelsesprocedurer, hvis der opstår tvivl om gennemførelsen eller det ved senere undersøgelser viser sig, at gennemførelsen i national ret eller i praksis er mangelfuld.

Kommunikations-hemmelighed	10 medlemsstater har anmeldt foranstaltninger. Anmeldelse forventes fra Frankrig, Irland, Italien, Luxembourg og Det Forenede Kongerige.
Trafikdata	Trafikdata slettes eller anonymiseres straks efter opkaldet i 11 lande (Belgien, Danmark, Tyskland, Grækenland, Spanien, Italien, Østrig, Portugal, Finland, Sverige og Det Forenede Kongerige) med undtagelse af de data, der kræves til faktureringsformål. I tre lande (Frankrig, Luxembourg og Nederlandene) er der ingen pligt til at slette trafikdata. Det tidsrum, hvori det anses for påkrævet at opbevare dataene af hensyn til indsigt mod regninger og opkrævning af betaling, varierer betydeligt fra den ene medlemsstat til den anden, og strækker sig fra 80 dage (Tyskland) og seks måneder (Portugal) til flere år (Danmark, Grækenland, Spanien, Finland, Sverige og Det Forenede Kongerige). I nogle lande er oplysninger om tidsfristerne ikke tilgængelige (Italien og Østrig) ¹⁹ .
Operatørerne kan behandle data om abonnenterne, hvis disse giver tilladelse til det	I alle medlemsstaterne kan trafikdata, der opbevares af hensyn til faktureringen, kun behandles yderligere, hvis abonnenterne giver deres tilladelse til det, og de må kun benyttes til markedsføring af den pågældende operatørs tjenester. Tilladelserne er af forskellig karakter, idet der i nogle lande kræves skriftlig tilladelse, mens den i andre er underforstået. I Grækenland skal abonnenten give sin skriftlige tilladelse, hvis en operatør ønsker at overføre data til en anden. Nærmere enkeltheder findes i bilag 3.
Abonnenterne har ret til at modtage uspecificerede regninger	Abonnenterne kan i samtlige medlemsstater forlange uspecificerede regninger. I to lande kan der ikke rejses indsigt mod udeladelse af de tre sidste cifre i den specificerede regning (Frankrig og Italien, i det sidste tilfælde har det givet anledning til bekymring hos både forbrugerne og operatørerne). Nærmere enkeltheder findes i bilag 3.
Den, der foretager opkald, kan forhindre nummervisning	Tabellen i bilag 3 viser situationen med hensyn til nummervisning.
Abonnenterne kan standse automatisk videredirigering af opkald	I 11 medlemsstater (Belgien, Danmark, Grækenland, Spanien, Italien, Nederlandene, Østrig, Portugal, Finland, Sverige og Det Forenede Kongerige) kan abonnenterne gratis forhindre, at andres opkald til deres apparat automatisk videredirigeres. Denne mulighed foreligger også i to andre medlemsstater (Tyskland og Frankrig). De nærmere enkeltheder fremgår af bilag 3.

---

¹⁹ Disse oplysninger er baseret på de nationale tilsynsmyndigheders svar på et spørgeskema, som Kommissionen har udsendt.

Abonnenterne har ret til at blive udeladt af telefonbøgerne

I 11 medlemsstater (Danmark, Tyskland, Spanien, Irland, Italien, Luxembourg, Nederlandene, Østrig, Portugal, Finland og Det Forenede Kongerige) kan abonnenterne gratis forlange at blive udeladt af telefonbøgerne, mens der i de øvrige medlemsstater skal betales et gebyr. I Grækenland kan operatørerne forlange et gebyr, forudsat det er begrænset til deres faktiske omkostninger. De nærmere enkeltheder fremgår af bilag 3.

Internettet

Markedet for internettjenester er vokset betydeligt i de fleste medlemsstater i løbet af det seneste år. internetudbydernes antal er steget i de fleste medlemsstater, i mange med mindst 100 lokale eller nationale udbydere, i nogle endda med flere hundrede. For at gå til den modsatte yderlighed skal det medtages, at der er en enkelt medlemsstat, som har under 20 leverandører. Antallet af internetværter pr. 1000 indbyggere er vokset i samtlige medlemsstater, og den gennemsnitlige vækst i EU som helhed er på 33% mellem juli 1999 og januar 2000. Det gennemsnitlige antal internetværter pr. 1000 indbyggere er dog stadig mindre end i USA. I mange medlemsstater har der også været en betydelig vækst i antallet af internettilslutninger (i en af medlemsstaterne er antallet vokset med over 300% mellem marts 1999 og marts 2000).

En fjerdedel af EU's befolkning benyttede Internettet (på arbejdspladsen, hjemme eller i skolen) i første halvdel af 2000. Internetbrugen varierer imidlertid betydeligt fra den ene medlemsstat til den anden og strækker sig fra en ringe del af befolkningen (under 10% i en enkelt medlemsstat (Grækenland)) til over 50% i to medlemsstater (Danmark og Sverige). De øvrige lande har et brugergennemsnit på ca. 25%. Ligesom det er tilfældet med antallet af internetværter, er brugsgennemsnittet i EU dog stadig mindre end i USA.

Når det gælder levering af internettjenester, har den etablerede operatør stadig store markedsandele i de fleste medlemsstater, og de etablerede operatører i Irland, Italien, Luxembourg, Nederlandene og Finland står således for adgangen for over 50% af de nationale internetabonnenter vedkommende, hvorimod den etablerede operatør i Det Forenede Kongerige har under 10% af markedet. Internetudbydernes gennemsnitlige markedsandel i forhold til den etablerede operatør er 40%, hvad der må betragtes som en stor andel i forhold til det antal udbydere, der er til stede på markedet.

I nogle medlemsstater har internetudbyderne og operatørerne på det seneste indført enhedstakstpakker til brugerne (dvs. ubegrænset adgang til Internettet for et fast beløb), ofte således, at den etablerede operatør er begyndt, hvorefter de andre følger trop. Kun få medlemsstater har indført bestemmelser om opkaldsoprindelse med henblik på internetadgang til enhedstakst (dvs. internetadgang til engrosenhedspris til samtrafikformål), selv om tilsynsmyndighederne i Det Forenede Kongerige efter klage fra en operatør afgjorde, at den etablerede operatør skulle give de øvrige operatører adgang til Internettet til en engrosenhedspris, for at de selv kunne indføre enhedsdetailprispakker. Myndighederne i en anden medlemsstat (Nederlandene) har truffet en lignende afgørelse, som dog endnu ikke er blevet gennemført. Myndighederne og ministeriet i endnu en medlemsstat (Spanien) overvejer for tiden, hvordan et kongeligt dekret om indførelse af enhedstakst for internetadgang uden for spidsbelastningsperioderne skal gennemføres. Den ansvarlige minister i Frankrig har erklæret, at den etablerede operatør skal kunne tilbyde en tællingsfri samtrafikpakke i sit referencetilbud. Tilsynsmyndighederne i Tyskland har indledt en proces for at undersøge, om den etablerede operatørs engrospriser for internetadgang indebærer forskelsbehandling, da

operatørens datterselskab allerede tilbyder en enhedstakst. Andre medlemsstater er i forskelligt omfang i færd med at undersøge mulighederne for netadgang til enhedstakst.

Tabellerne i bilag 3 viser, hvilke priser private brugere skal betale for internetadgang i medlemsstaterne.

KONKLUSION

eEurope-målsætningen

Efter næsten tre år med fuldt liberaliserede telekommunikationstjenester viser både markeds- og lovgivningsindikatorerne, at Europa ikke blot udnytter sin styrke, men også er stærkt på vej til at overvinde sine traditionelle svagheder. eEurope-initiativet pegede på de stærke sider, ikke mindst mobiltjenesterne og mulighederne for mobilt Internet. Rapporten bekræfter, at medlemsstaterne, med en dækningsgrad på helt op til 70% og ikke under 39%, bygger videre på deres resultater.

Fastnetadgangen til Internettet har traditionelt været ringe i Europa med en dækningsgrad på helt ned til nogle få procent af befolkningen i en enkelt medlemsstat. Også her er der i det seneste år sket en betydelige udvikling, når det gælder om at afvikle de grundliggende årsager til, at Europa generelt står tilbage for USA, hvor den gennemsnitlige dækningsgrad nærmer sig 50%. For det første er medlemsstaterne allerede begyndt at åbne for konkurrencen på abonnentnetniveau, hvor de tidligere monopolselskaber hidtil har domineret markedet, ved at udstede tilladelser til trådløse abonnentnet, der giver slutbrugerne adgang til taletelefoni- og internettjenester. For det andet er de begyndt at indføre de praktiske ordninger, der kræves, for at den kommende EF-forordning om ubundet adgang til abonnentledninger kan gennemføres. Desuden er priserne for de faste kredsløb, der normalt benyttes af internetudbydere på vej ned.

Markedssituationen

Rapporten viser, at der er gode nyheder i praktisk talt alle markedsafsnit, det gælder både detail og engros. På detailmarkedet får forbrugerne stadig større valgmuligheder, efterhånden som langt flere operatører bliver aktive, idet der er 80% flere, som tilbyder taletelefoni, end for blot et år siden. Taksterne for både private og erhvervsdrivende falder i det store og hele stadig støt, selv om takstudligningen har presset den faste abonnementsafgift og priserne på nogle opkald i vejret. På engros-markedet går priserne på faste kredsløb stadig nedad, især hvor der forekommer konkurrencepres. Samtrafiktaksterne falder stadig og er ikke mindst under pres fra benchmarkingundersøgelser. Den øgede brug af hensigtsmæssige regnskabssystemer under tilsynsmyndighedernes overvågning skulle skabe mulighed for større overensstemmelse med de faktiske omkostninger.

De lovgivningsmæssige forhold

Bag disse hovedindikatorer ligger en vurdering af den lovgivningsmæssige udvikling, og den tyder på yderligere fremskridt, når det gælder om at få gennemført de gældende lovrammer. De er helt klart det faste grundlag for Europas endelige mål, som er at blive den mest konkurrencedygtige videnbaserede økonomi i verden. Det vigtigste led i denne proces er de nationale tilsynsmyndigheder, der i stigende grad har hævdet deres autoritet på markedet i samtlige medlemsstater, efterhånden som de har skullet behandle en lang række nye, udviklede spørgsmål som konkurrerende enhedstakster for adgang til Internettet og adgang til mobilinfrastruktur. Nye operatører gav under rapportens udarbejdelse klart udtryk for det

synspunkt, at de stoler på, at de offentlige tilsynsmyndigheder sikrer markedet over for de etablerede fastnetoperatørers fortsatte dominans, der i gennemsnit svarer til 40% af markedsandelen for levering af internettjenester. De gav også stærkt udtryk for, at tilsynsmyndighederne fortsat skal kunne støtte sig til strenge, sektorspecifikke regler under overgangen til et fuldt konkurrencepræget marked. Kommissionen mener, at medlemsstaterne fortsat bør sikre, at tilsynsmyndighederne får tilstrækkelige beføjelser i overensstemmelse med bestemmelserne, og at de kan disponere over de menneskelige og økonomiske ressourcer, som er nødvendige, for at de kan udøve dem.

Trods dette gennemgående yderst opmuntrende billede er der stadig en række områder, hvor medlemsstaterne skal gøre en indsats for at sikre fuld gennemførelse.

Tilladelser

I den forrige rapport blev det påpeget, at procedurerne for udstedelse af tilladelser stadig var omstændelige i en række medlemsstater og somme tider indebar belastende vilkår og tyngende gebyrer. Situationen har gennemgående ikke ændret sig stort og er derfor stadig en hindring for markedsadgangen, ikke mindst når det gælder nye afsnit eller geografiske områder. Der er i denne forbindelse visse tegn på, at der i lande med komplekse eller økonomisk tyngende ordninger er færre operatører i forhold til befolkningens størrelse end i lande med enkle ordninger. Dog bør det nævnes, at der i en af medlemsstaterne er sket en betydelig nedsættelse af gebyrerne, og at der i en anden er taget initiativ til at gøre det.

Samtrafik

Skønt samtrafiktaksterne falder, er det stadig et stort problem for nye operatører, at tilsynsmyndighederne i en lang række tilfælde ikke er stand til at konstatere, om den etablerede operatørs priser er omkostningsægte og dermed i overensstemmelse med reglerne. Kun få medlemsstater har fastsat ordninger, som sikrer, at der er indført hensigtsmæssige omkostningsregnskabssystemer, hvormed den etablerede operatørs regnskaber kan kontrolleres, og som sikrer den gennemskuelighed og indberetningspligt, lovrammerne kræver. Desuden oplever nye operatører i mange tilfælde, at det stadig er vanskeligt at opnå samtrafik hurtigt og på rimelige vilkår.

Mobilmarkedet

Udstedelse af tilladelser til tredje generation er godt i gang i de fleste medlemsstater, men fem lande udsteder dem først i 2001. Da operatørerne i nogle af disse lande ikke vil få deres tilladelser før hen på året, er der en vis bekymring for, om de bliver i stand til at udvikle deres net tids nok til at kunne udbyde deres tjenester i begyndelsen af 2002, således som Fællesskabets bestemmelser kræver.

På andengenerationsmarkedet skal de fleste mobiloperatører ikke benytte omkostningsægte takster på opkaldsterminering. I nogle tilfælde har tilsynsmyndighederne grebet ind for at få nedsat de somme tider meget høje priser, der er blevet resultatet, mens priserne i andre tilfælde lægger en urimelig byrde på nye fastnetoperatører.

Takstudligning

En række medlemsstater har meddelt, at takstudligningen endnu ikke er afsluttet, så de etablerede operatører i nogle tilfælde kan krydssubsidiere taksterne, ikke mindst på markedet for lokalopkald, og dermed trykke de nye operatørers priser. Også her er de nye operatører som tidligere nævnt afhængige af, at tilsynsmyndighederne fører tilsyn.

Fast operatørvalg

Skønt fast operatørvalg i vidt omfang benyttes i de fleste medlemsstater for at sætte nye operatører i stand til at nå den endelige forbruger gennem den etablerede operatørs abonnentnet, kan de nye operatører i mange tilfælde ikke tilbyde alle former for lokal-, indlands-, udlands- og mobilnetopkald. I nogle tilfælde har tilsynsmyndighederne påpeget, at levering af f.eks. lokalopkald ved hjælp af denne metode er uøkonomisk. Det er imidlertid klart, at de nye operatører skal kunne tilbyde deres kunder alle tjenestekategorier, ikke mindst på et forretningspræget marked, og derfor uden begrænsninger skal kunne give dem adgang til alle former for opkald.

Samhusning med henblik på ubundet adgang til abonnentnet

Det er klart, at forretningsaftaler er udgangspunktet for, at nye operatører kan få fysisk adgang til at installere deres udstyr på lokalcentralerne. I nogle medlemsstater hersker der imidlertid konkret pladsmangel, så tilsynsmyndighederne må hjælpe med praktiske løsninger. I andre tilfælde er tilsynsmyndighederne nødt til at gribe afgørende ind for at hindre de etablerede operatører i at umuliggøre konkurrence.

Faste kredsløb

Skønt priserne på faste kredsløb i det store og hele stadig går nedad, kan de etablerede operatørers sendrægtige leveringstider komme til at udgøre en lige så stor trussel mod de nye operatørers fortsatte aktivitet på markedet som priserne, selv i afsnit som abonnentledet, hvor priserne stadig er høje.

Brugere og forbrugere

De operatører, som har fået pålagt forsyningspligt, synes ikke at have vanskeligheder med at udføre den. Der er fra andre operatørers side en vis interesse for at deltage i forsyningspligten. Der er stadig stor forskel på, hvordan forbruger- og brugerbeskyttelsen overvåges i medlemsstaterne, og på de ordninger, der skal sikre, at forbrugerne får gennemskuelige oplysninger og klageadgang.

Internettet

De foranstaltninger, myndighederne har truffet for især at øge konkurrencen om lokal adgang, betyder i almindelighed, at prognosen for fremtidig internetdækning er lovende. Nye operatørs adgang til den etablerede operatørs højhastigheds-ADSL-tjeneste er allerede sikret i en række medlemsstater, men er ikke mulig i andre, selv om den etablerede operatør i kraft af at være den første på markedet opnår betydelige fordele ved det, eller den er kun mulig til en uacceptabel pris.

Efter Kommissionens opfattelse har den indberetnings- og gennemskuelighedsaktivitet, som denne rapport indgår i, givet resultater i form af en gennemførelse af lovrammerne, som er betydelig mere omfattende, end den ville have været, hvis den udelukkende skulle have bygget på traktatens håndhævelsesprocedure. Kommissionen vil derfor under overgangen til de nye rammebestemmelser fortsat ajourføre de markeds- og lovgivningsmæssige oplysninger i denne rapport.